

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΙΔΕΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΥΣΠΕΙΡΩΣΗΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΚΛΙΜΑΚΑ"

ΕΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ :

ΣΑΖΑΔΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

ΚΑΤΣΙΠΟΔΟΥ ΣΩΤΗΡΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ :

Μ. ΠΗΤΤΑ

ΠΑΤΡΑ 1992

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	1312
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΜΕΡΟΣ Ι	
ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	
Α. Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.	11
Β. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.	11
α. Τελωνειακή ένωση	13
β. Εξωτερικό εμπόριο	14
γ. Κίνηση κεφαλαίων	17
δ. Κίνηση προσώπων και υπηρεσιών	19
ε. Οι μεταφορές	25
στ. Η αγροτική πολιτική	27
Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.	33
Δ. ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.	45
α. Οι υποανάπτυκτες και οι αναπτυσσόμενες χώρες	49
β. Η γεωργική παραγωγή	54
γ. Δυνάμεις που βοηθούν την ανάπτυξη της Ε.Ο.Κ.	56
ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	
Κρίσεις και Συμπεράσματα	60

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

A. ΠΑΡΟΜΟΙΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	
α. Η γερμανική τελωνειακή ένωση	66
β. Η ιταλική ενοποίηση	66
γ. Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας	67
δ. Ευρωπαϊκή Κοινοπραξία Ανθρακα και Χάλυβα	67
ε. Ευρωπαϊκή Ένωση Ατομικής Ενέργειας	68
στ. Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών	69
B. α. Συμπεράσματα	74
β. Επίλογος	76

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

A. ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΣ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	81
B. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	85
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	91

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με την παρούσα πτυχιακή εργασία εξετάζεται η επίδραση της ένταξής μας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και την οικονομική μας ανάπτυξη και οι προοπτικές που ανοίγονται.

Η εργασία άρχισε στις αρχές του 1992 και ολοκληρώθηκε το τέλος του ίδιου έτους.

Πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό των ΤΕΙ Πατρών της σχολής Διοίκησης και Οικονομίας, όπου καθοριστική ήταν η συμβολή της καθηγήτριας κ. Μ. Πήττα, την οποία και ευχαριστώ θερμά για την βοήθειά της.

Δεκέμβριος 1992

ΚΑΤΣΙΠΟΔΟΥ ΣΩΤΗΡΙΑ

ΣΑΖΑΛΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αλληλεξάρτηση των οικονομιών του κόσμου απαιτεί μία παγκόσμια στρατηγική.

Η κατάσταση της διεθνούς οικονομίας απαιτεί μία αναπτυξιακή πολιτική που να περιλαμβάνει όλες τις χώρες του κόσμου. Πολύ περισσότερο όταν η ήδη στενή και αυξανόμενη αλληλεξάρτηση της οικονομικής δραστηριότητας και της χρηματοδότησεως μεταξύ όλων των χωρών της γης, καθιστά τα προβλήματα της μισ. χώρας, διεθνή προβλήματα, και επομένως η λύση τους μπορεί να βρεθεί μόνο μέσα σ' αυτό το ευρύ παγκόσμιο πλαίσιο.

Η σημασία του παράγοντα αυτού της αλληλεξαρτήσεως έχει επανειλημμένως τονισθεί σε συναντήσεις κορυφής των ηγετών του κόσμου, σε αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών και σε μελέτες διεθνών οργανισμών.

Η επιτυχία μίας νέας πολιτικής θα εξαρτηθεί από την ειλικρινή συνεχή και δυναμική συνεργασία μεταξύ όλων των χωρών - των βιομηχανικών, των αναπτυσσόμενων και των πετρελαιοεξαγωγικών. Μόνο μια νέα στρατηγική, βασισμένη σ' ένα παγκόσμιο Σχέδιο αναπτύξεως των πλουτοπαραγωγικών πόρων του κόσμου μπορεί να επιτύχει αυτή την διπλή πρόκληση της εποχής μας να καταπολεμήσει τη δυστυχία και την φτώχεια και να οδηγήσει την διεθνή οικονομία έξω από το σημερινό αδιέξοδο.

Βασικές αρχές

Για την διαμόρφωση μιας νέας διεθνούς στρατηγικής αναπτύξεως και απασχολήσεως, πρέπει να ξεκινήσουμε από ορισμένες βασικές

αρχές, κυριότερες από τις οποίες είναι :

- Η αναγνώριση ότι η ευημερία πρέπει να είναι παγκόσμια και ότι οι πλούσιες χώρες δεν θα μπορέσουν να επιζήσουν επί πολύ σαν νησίδες μέσα σ'ένα ωκεανό δυστυχίας. Οπως διαπιστώθηκε στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, η "οικονομική και κοινωνική πρόοδος είναι κοινή ευθύνη στην οποία πρέπει να συμμετέχει η διεθνής κοινότητα σαν σύνολο".

- Ένα ευρύτερο, πιο δίκαιο και πιο ανθρώπινο περιεχόμενο πρέπει να δοθεί στην οικονομική ανάπτυξη. Ο σκοπός της αναπτύξεως απαιτεί, όχι μόνο την συσσώρευση αγαθών, αλλά επίσης και κυρίως την προαγωγή των συμφερόντων της ανθρωπότητας σαν ένα αδιαίρετο σύνολο. Η ανάπτυξη είναι μία αλληλουχία διαρθρωτικών αλλαγών στον οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα, που πρέπει να γίνεται προς όφελος όλων, και όχι μίας μικρής μειονότητας. Είναι μία συλλογική προσπάθεια οι καρποί της οποίας πρέπει να κατανέμονται δίκαια μεταξύ όλων.

Σύμφωνα με την απόφαση 3201 της 6ης Ειδικής Συνεδρίας της Γενικής Συνελεύσεως τον Μάιο 1974, η σημερινή οικονομική τάξη που χαρακτηρίζεται από ανισότητα, κυριαρχία, εξάρτηση, στενό ατομικό συμφέρον και διαίρεση, πρέπει ν'αντικατασταθεί από μία νέα οικονομική τάξη που να βασίζεται στην δικαιοσύνη, την ισότητα, την αλληλεξάρτηση, το κοινό συμφέρον και την συνεργασία μεταξύ όλων των κρατών ανεξάρτητα από το κοινωνικό ή οικονομικό τους σύστημα. Η νέα αυτή τάξη θα μπορούσε να επεκτείνει τη διεθνή οικονομική συνεργασία χρησιμοποιώντας το παγκόσμιο δυναμικό για την ταχεία κοινωνική και οικονομική πρόοδο.

Αλληλεξάρτηση και πρώτες ύλες

Η ευημερία των βιομηχανικών χωρών εξαρτάται από την πρόοδο των αναπτυσσομένων χωρών. Η εξάρτηση αυτή έχει δύο όψεις. Από το ένα μέρος οι βιομηχανικές χώρες εισάγουν μεγάλες ποσότητες προϊόντων από τις αναπτυσσόμενες και από το άλλο μέρος 23% περίπου της παραγωγής των χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας π.χ. κατευθύνεται προς τις μη πετρελαιοπαραγωγικές αναπτυσσόμενες χώρες. Μεταξύ 1963 και 1979 οι βιομηχανικές χώρες είχαν ένα πλεόνασμα στο εμπορικό τους ισοζύγιο με τις χώρες αυτές που ανήλθε από 25 δισεκ. σε 60 δισεκ. δολάρια.

Η οικονομική δραστηριότητα, επομένως, των βιομηχανικών χωρών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις υπό ανάπτυξη χώρες, ιδιαίτερα όσον αφορά τις πρώτες ύλες. Αυτό τονίζεται σε μία τελευταία μελέτη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σύμφωνα με την οποία τα γνωστά αποθέματα πρώτων υλών κατανέμονται ως εξής:

- 44% του παγκοσμίου συνόλου βρίσκονται στις βιομηχανικές χώρες, από τα οποία 94% στις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Αυστραλία και την Νότιο Αφρική.
- 20% στις Ανατολικές χώρες, από τα οποία 82% στην Σοβιετική Ένωση.
- 33% στον Τρίτο κόσμο, από τα οποία 69% σε 6 χώρες (Βραζιλία 25%, Χιλή 19%, Ινδονησία 7%, Ζαϊρ, Γουϊνέα και Ινδία από 6% κάθε μία).

Τιμές των πρώτων υλών: διαρκές πρόβλημα

Οι διακυμάνσεις στις τιμές των πρώτων υλών περιπλέκουν τη

λειτουργία της διεθνούς οικονομίας και υποσκάπτουν την οικονομική και κοινωνική πρόοδο όλων των χωρών του κόσμου. Γι' αυτό μια συμφωνία επί των τιμών υπήρξε πάντοτε ζωτική ανάγκη για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το εμπόριο των πρώτων υλών αντιπροσωπεύει μόνο 4% του ΑΕΠ των εισαγωγικών χωρών της κοινότητας, αλλά περισσότερο από 75% του εισοδήματος ορισμένων από τις εξαγωγικές αναπτυσσόμενες χώρες.

Ανάγκη μεγάλων επενδύσεων σε παγκόσμια κλίμακα, ιδιαίτερα στον ενεργειακό τομέα

Ολες οι χώρες πρέπει να πραγματοποιήσουν μεγάλες επενδύσεις στους ζωτικούς τομείς της οικονομίας τους, με πρόβλεψη και πλήρη επίγνωση των συνεπειών που θα έχουν τόσο για τις πτωχές, όσο και για τις πλούσιες χώρες. Γι' αυτό το έργο της εποπτείας των επενδύσεων θα πρέπει ν' ανατεθεί σε διεθνή οργανισμό, ώστε να επιτευχθεί η ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας και να εξασφαλισθεί μία σωστή κατανομή των επενδύσεων μεταξύ όλων των χωρών.

Η πολιτική δύναμη του Τρίτου Κόσμου

Άλλος παράγοντας που επιβάλλει την αποδοχή μιας στρατηγικής ανάπτυξης σε παγκόσμια κλίμακα είναι το γεγονός ότι ο Τρίτος Κόσμος παίζει ήδη ένα πολύ σημαντικό ρόλο στη διεθνή πολιτική σκηνή. Κάθε αναβολή της υιοθέτησεως μιας τέτοιας στρατηγικής θα είχε επώδυνες συνέπειες για την πολιτική σταθερότητα και την οικονομική ευημερία του κόσμου.

Η οικονομική ανάπτυξη του Τρίτου Κόσμου στηρίζεται στην ισχυρή θέληση των χωρών του να ξεπεράσουν το χάσμα που τις χωρίζει από τις βιομηχανικές χώρες και όσο το δυνατόν ταχύτερα. Είναι χαρακτηριστικό στο ότι κατά τις περιόδους 1968-1972 και 1973-80 ο ετήσιος ρυθμός αυξήσεως του ΑΕΠ, ενώ στις βιομηχανικές χώρες έπεσε από 4,5 σε 3,1% στις μη πετρελαιοπαραγωγικές αναπτυσσόμενες χώρες παρέμεινε μάλλον σταθερός (από 5,8 σε 5,2%), γεγονός που ίσως ανατρέπει την άποψη ότι ο ρυθμός ανάπτυξεως των υπό ανάπτυξη χωρών είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένες με τον ρυθμό ανάπτυξεως των βιομηχανικών χωρών.

Πραγματικά η άποψη αυτή είναι επικίνδυνη. Οι βιομηχανικές χώρες δεν μπορούν να δεσμεύουν την ανάπτυξη του Τρίτου Κόσμου. Εχθρική ή αρνητική στάση εκ μέρους των μπορεί να έχει δυσμενείς συνέπειες στα ίδια τους συμφέροντα, να δημιουργήσει οδυνηρές αντιδράσεις που ίσως οδηγήσουν σε εμφύλιους πολέμους και ακόμη να καταστεί αιτία πολέμου μεταξύ πτωχών και πλούσιων χωρών.

Παράγοντες υπέρ της ανάπτυξεως του Τρίτου Κόσμου:

Τρεις παράγοντες ευνοούν την ταχεία ανάπτυξη του Τρίτου Κόσμου:

- α) Το τεράστιο ανθρώπινο και υλικό δυναμικό των χωρών αυτών.
- β) Ο σημαντικός δυναμικός ρόλος της νεολαίας.
- γ) Και η τεράστια επιστημονική και τεχνολογική πρόοδος των τελευταίων ετών.

Η έλλειψη συνεργασίας οδηγεί σε καταστροφικούς ανταγωνισμούς

Η συνέχιση της πολιτικής που ακολουθείται σήμερα θα επιφέρει

αναπότρεπτα ένταση του ανταγωνισμού μεταξύ όλων των χωρών και ιδιαίτερα μεταξύ των βιομηχανικών χωρών της Δύσης.

Όπως έχει ήδη τονισθεί, ο αριθμός των χωρών που συμμετέχουν στην παγκόσμια παραγωγή και το εμπόριο αυξάνει σταθερά και ο ανταγωνισμός στις διεθνείς αγορές εκτείνεται. Στις παλαιές βιομηχανικές χώρες προστίθενται τώρα οι νέες βιομηχανικές χώρες και άλλες του Τρίτου Κόσμου, που αναπτύσσουν τις βιομηχανίες και τις εξαγωγές τους.

Ο ανταγωνισμός όμως από τις χώρες του Τρίτου Κόσμου βρίσκεται μόλις στην αρχή. Με τον καιρό θα ενταθεί όσο θα αυξάνει η σπουδαιότητα των χωρών αυτών στο παγκόσμιο εμπόριο. Ενώ μεταξύ 1950 και 1970 οι αναπτυσσόμενες χώρες αντιπροσώπευαν μόνο 7-8% της συνολικής παγκόσμιας βιομηχανικής παραγωγής, αναμένεται ότι κατά το τέλος του αιώνα η συμμετοχή αυτή θα φθάσει 17 ή 18% του συνόλου, και επομένως θα υπερβαίνει και αυτή της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

Μία τέτοια ανακατομή της βιομηχανικής παραγωγής θα μπορούσε να αποβεί επικίνδυνη για τις παλαιές βιομηχανικές χώρες αν η παγκόσμια οικονομία παρέμενε στάσιμη και ακόμη να οδηγήσει σε ένα πόλεμο προστατευτισμού.

Πραγματικά, ενώ πριν από το 1974 σημειώθηκε συνεχής μείωση των τελωνειακών δασμών, έκτοτε παρατηρείται μία αντίθετη τάση στις προηγμένες χώρες και συνεχής άνοδος του προστατευτισμού. Η σύνοδος των 88 Υπουργών εμπορίου στη Γενεύη υπήρξε σχεδόν αποτυχία και απέδειξε ότι το ελεύθερο εμπόριο βρίσκεται σε μεγάλο κίνδυνο.

Η οικονομική ύφεση και ο προστατευτισμός του εμπορίου αλληλοτροφοδοτούνται.

Εφόσον η παγκόσμια οικονομία παραμένει στάσιμη, ο αγώνας για την κατάκτηση νέων αγορών θα εξελιχθεί σε σκληρό, θανάσιμο ανταγωνισμό, χωρίς αρχές και όρια. Σε ένα τέτοιο κόσμο, η επέκταση των εξαγωγών μίας χώρας θα σημαίνει αναπόφευκτα μείωση των πωλήσεων του ανταγωνισμού και επομένως σύγκρουση μεταξύ εθνών.

ΜΕΡΟΣ Ι

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Α. Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.

Ληξιαρχική πράξη γέννησης της Ε.Ο.Κ. μπορεί να θεωρηθεί η Συνθήκη της Ρώμης που υπογράφηκε στις 25 Μαρτίου και μπήκε σε εφαρμογή την 1η Ιανουαρίου 1958.

Με τη συνθήκη αυτή τα εξής ιδρυτικά μέλη-κράτη Δυτική Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο, έβαλαν τα νομικά θεμέλια για την ίδρυση της Ε.Ο.Κ. και καθόρισαν τους σκοπούς της.

Μετά από μία 14ετία και παρά την αντίδραση ορισμένων χωρών-μελών της Ε.Ο.Κ. υπογράφηκε, στις 22 του Ιανουαρίου 1972 η συμφωνία για την είσοδο από την 1η Ιανουαρίου 1973 στην "Κοινή Αγορά" της Μεγάλης Βρετανίας, της Δανίας, της Ιρλανδίας και της Νορβηγίας. Υστερα όμως από το δημοψήφισμα που έγινε στη Νορβηγία το φθινόπωρο του 1972 και που η πλειοψηφία του πληθυσμού τάχθηκε ενάντια στην εισδοχή στην Ε.Ο.Κ. η νορβηγική κυβέρνηση σταμάτησε τις διαπραγματεύσεις για τη συμμετοχή της σ' αυτό το συνασπισμό.

Β. ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.

Κύριος σκοπός του νέου αυτού ευρωπαϊκού οργανισμού είναι η δημιουργία ενός ευρύτερου χώρου, που να περιλαμβάνει ακριβώς τις χώρες των έξι ιδρυτικών μελών-κρατών, αλλά που μπορεί να

επεκταθεί με την προσχώρηση η σύνδεση μαζί του και άλλων ευρωπαϊκών χωρών όπου η οικονομία θα είναι ενοποιημένη. "Τα συμβαλλόμενα μέρη αποβλέπουν στο να βάλουν τις βάσεις μιας ένωσης μόνιμης και περισσότερο στενής ανάμεσα στους ευρωπαϊκούς λαούς" γράφει το κείμενο της συνθήκης. Αν συμπληρώσουμε την περικοπή αυτή σε μία άλλη από τη δήλωση των Υπουργών Οικονομικών των έξι χωρών στη διάσκεψη της Μεσσήνης τον Ιούνιο 1955, προπαρασκευαστική της Συνθήκης της Ρώμης, που λέει ότι επιδιώκεται "η ανάπτυξη ενωμένης Ευρώπης, με τη δημιουργία κοινών θεσμών, με την προοδευτική συγχώνευση των εθνικών οικονομιών, με τη δημιουργία κοινής αγοράς και με τον προοδευτικό εναρμονισμό της κοινωνικής πολιτικής των χωρών αυτών" καταλαβαίνουμε δύο χαρακτηριστικά στοιχεία του ιδρυτικού χάρτη της Ε.Ο.Κ. Από τη μια μεριά ότι η ένωση δεν είναι απλή τελωνειακή ένωση με τη στενή έννοια του όρου, αλλά οικονομική ένωση με την ευρύτετη έννοια, που περιέχει την εξασφάλιση της σταθερότητας στην εξέλιξη, με την αρμονική ανάπτυξη των οικονομιών των ευρωπαϊκών χωρών, την πρόοδο και ισορροπία στις διεθνικές συναλλαγές και το θεμιτό ανταγωνισμό, με την κατάργηση των όσων υπάρχουν περιορισμών και φραγμών που διαιρούνε την Ευρώπη. Από την άλλη μεριά ότι υπάρχει η τάση για μελλοντική πολιτική ενοποίηση που θα είναι το αποτέλεσμα της οικονομικής ενοποίησης, της αποδοχής και εφαρμογής καταρχήν κοινών οικονομικών θεσμών, που θα δώσουν αργότερα γέννηση στους κοινούς πολιτικούς θεσμούς. Αυτό το τελευταίο είναι ιδιαίτερα αξιοπρόσεκτο. Η βασική αρχή της πολιτικής Οικονομίας, ότι η οικονομία είναι η βάση και η πολιτική μέρος από το εποικοδόμημα,

που γεννιέται και αναπτύσσεται πάνω σ'αυτή τη βάση, βρίσκει για πρώτη φορά στην ιστορία του καπιταλιστικού κόσμου, πανηγυρική αναγνώριση και καθιέρωση. Η πολιτική αποτελεί, κατά τον ορισμό του Λένιν "συμπυκνωμένη" έκφραση της οικονομίας.

α. Τελωνειακή ένωση

Κύρια, λοιπόν, βάση για τη δημιουργία της "κοινής Αγοράς" είναι η τελωνειακή ένωση, χωρίς όπως είπαμε να είναι η μόνη. Πάντως χαρακτηριστικό είναι ότι, για τη δημιουργία του νέου θεσμού θεωρήθηκε σαν βασική προϋπόθεση η κατάργηση των θεσμών που υπήρχαν και που αποτελούσαν εμπόδια και φραγμούς. Η προϋπόθεση αυτή εκφράζει την επιτακτική και ακαταμάχητη ανάγκη όπου βρέθηκαν τα κράτη, όσα αποτελούσαν τα μέλη του νέου θεσμού, χάρη στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων με τις νέες αναπτυγμένες επιστημονικοτεχνικές κατακτήσεις και επιδόσεις σε τρόπον ώστε, η ανάπτυξη αυτή των παραγωγικών δυνάμεων να έχει κιόλας υπερφαλαγγίσει τα εθνικά πλαίσια και τα από μέρους τους φράγματα και εμπόδια. Η κοινή αγορά ήρθε να καταργήσει εκείνο, που οι παραγωγικές δυνάμεις είχαν κιόλας καταργήσει.

Η αρχή, λοιπόν, της κατάργησης των τελωνειακών φραγμών αποτελεί τη βάση της "Κοινής Αγοράς". Αυτή η ένωση επέτρεψε στα μεγάλα μονοπώλια των χωρών της Ε.Ο.Κ. να διεισδύσουν ανεμπόδιστα στην αγορά των κρατών-συνεταίρων, να απωθήσουν τους ανταγωνιστές από τρίτες χώρες και να συνενώσουν τις προσπάθειες στον αγώνα του καπιταλιστικού κόσμου. Οι δασμοί στον εσωτερικό εμπόριο των χωρών-μελών της Κοινής Αγοράς καταργήθηκαν και μπήκε σ'εφαρμογή

το ενιαίο εξωτερικό δασμολόγιο στα προϊόντα που προέρχονται από τρίτες χώρες. Η συνθήκη της Ρώμης προβλέπει, προχωρώντας, κανόνες για την διαμόρφωση της Κοινής Αγοράς, που σχετίζονται με πολλούς τομείς της οικονομικής δραστηριότητας (αγροτική οικονομία, μεταφορές, διακίνηση κεφαλαίων, διακίνηση προσώπων, κανόνες ελεύθερου συναγωνισμού).

Παράλληλα πραγματώνονται τέσσερεις ελευθερίες στη κίνηση: εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων και σε συσχέτισμό, τέσσερεις μορφές κοινής πολιτικής: οικονομικής, κοινωνικής, γεωργικής, μεταφορών.

β. Εξωτερικό εμπόριο

Η συνθήκη αποβλέπει να περάσει ολόκληρο το εξωτερικό εμπόριο των κρατών-μελών, όχι μόνο στον έλεγχο, αλλά στην αποκλειστική εξουσία των οργάνων της κοινότητας.

Αποτέλεσμα της τέτοιας ρύθμισης είναι ότι το εξωτερικό εμπόριο καθενός από τα κράτη-μέλη, σε σχέση μεν προς τα άλλα κράτη-μέλη παύει να είναι κάτω από έλεγχο, σε σχέση όμως προς τις τρίτες χώρες διαμορφώνεται σε κοινούς κανόνες για όλα τα κράτη-μέλη, ενώ από την άλλη μεριά δημιουργείται ενιαία ρύθμιση του εσωτερικού εμπορίου της κοινότητας.

Η συνθήκη προβλέπει τη ρύθμιση τριών βασικών παραγόντων του εξωτερικού εμπορίου: των τελωνειακών δασμών, των ποσοστικών περιορισμών και του κοινού εξωτερικού δασμολογίου.

Οι τελωνειακοί δασμοί πάνω στις εξαγωγές και τις εισαγωγές πρέπει να έχουν ολότελα καταργηθεί ανάμεσα στα κράτη-μέλη, το

αργότερο μέχρι του να λήξει η 12χρονη ή 15χρονη μεταβατική περίοδος. Προβλέφτηκε διαδικασία σταδιακής κατάργησης. Έτσι στις αρχές του 1970 η Ε.Ο.Κ. αποπεράτωσε τη συγκρότηση της τελωνειακής ένωσης. Οι χώρες που συνενώνουν στην Ε.Ο.Κ. ήταν υποχρεωμένες να εισαγάγουν κατά την περίοδο 1973-1976 τους δικούς τους τελωνειακούς δασμούς στο εμπόριο με τις τρίτες χώρες σύμφωνα με το κοινό δασμολόγιο της Ε.Ο.Κ. και ταυτόχρονα να καταργήσουν εντελώς τους δασμούς στο αμοιβαίο εμπόριο βιομηχανικών προϊόντων. Ταυτόχρονα με την κατάργηση των τελωνειακών δασμών η συνθήκη προβλέπει και την κατάργηση ανάμεσα στα κράτη-μέλη, όλων των ποσοστικών περιορισμών στις ανταλλαγές. Ο μηχανισμός που υιοθετήθηκε δεν βασίζεται στην προοδευτική κατάργηση, για κάθε προϊόν, αυτής καθαυτής της ποσόστωσης, αλλά στην προοδευτική διεύρυνση των υπαρκτών ποσοστώσεων, ώσπου να καταργηθούν ολότελα στο τέλος της μεταβατικής περιόδου.

Η κατάργηση, ανάμεσα στα κράτη-μέλη, των τελωνειακών φραγμών οδηγεί προοδευτικά σε μια ταυτόχρονη εφαρμογή ενός κοινού εξωτερικού δασμολογίου σε σχέση προς τρίτους, έτσι ώστε στο τέλος της μεταβατικής περιόδου η τελωνειακή ένωση να έχει ένα μοναδικό δασμολόγιο για το εξωτερικό.

Πρέπει να υπογραμμιστεί εδώ, ότι ο μηχανισμός σταδιακής ρύθμισης του εξωτερικού εμπορίου της κοινότητας, που προβλέπει η Συνθήκη, είναι δεσμευτικός σε τέτοιο βαθμό, ώστε τα κράτη που μπαίνουν σ'αυτή, αν δεν προφτάσουν να βγουν έγκαιρα στο πρώτο στάδιο της εφαρμογής της, δεν μπορούν να το κάνουν αυτό μελλοντικά, χωρίς ανατροπή όλης της οικονομίας τους. Θα μπορούσε στην

πόρτα εισόδου της κοινής αγοράς να γραφτεί το γνωστό "ο δε εισερχόμενος μηδέποτε εξέρχεται".

Εξάλλου, το χαρακτηριστικό αποτέλεσμα της λειτουργίας της κοινότητας πάνω στο εξωτερικό εμπόριο είναι, ότι τα κράτη-μέλη παύουν να διαθέτουν την κυριαρχική τους εξουσία για θέσπιση και διοίκηση των δασμολογικών, τελωνειακών, φορολογικών και οικονομικών μέτρων. Η αποφασιστική εξουσία περνάει στην κοινότητα.

Με βάση τους νόμους της οικονομικής θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι το εθνικό κεφάλαιο και οι εθνικές επιχειρήσεις του κάθε κράτους-μέλους έχουν περάσει στο σημερινό στάδιο του διακριτικού μονοπωλιακού καπιταλισμού, κάτω από την εξάρτηση του διεθνικού χρηματιστικού κεφαλαίου και των διεθνικών μονοπωλίων.

Η αποφασιστική εξουσία για τη θέσπιση της χαρακτηριστικής γραμμής και πολιτικής κατά μέρος εθνικών κεφαλαιοκρατικών κατηγοριών (κράτος, κεφάλαιο, επιχειρήσεις) δεν ανήκει ούτε στα κράτη (όργανα του κεφαλαίου) ούτε στο εθνικό κεφάλαιο, ούτε στις εθνικές παραγωγικές επιχειρήσεις, αλλά σ'αυτά καθαυτά τα διεθνή μονοπώλια. Την πραγματικότητα αυτή καθρεφτίζουν και εκφράζουν τα άρθρα της Συνθήκης της Ρώμης, τα σχετικά με το εξωτερικό εμπόριο. Και στον τομέα αυτόν η αποφασιστική εξουσία περνάει στην κοινότητα, θεσμό και δημιούργημα των νομοτελειακών αναγκαιοτήτων του μεταπολεμικού καπιταλιστικού κόσμου.

Προχωρώντας το μέρος αυτό της Συνθήκης της Ρώμης, που αποβλέπει στη ρύθμιση του εξωτερικού εμπορίου της κοινότητας μας οδηγεί στα ακόλουθα συμπεράσματα:

α) Οι κλειστές οικονομικές ομάδες εμποδίζουν πάντα τη

συνεργασία και την ολόπλευρη ανάπτυξη των διεθνικών οικονομικών σχέσεων, που αποτελεί τη βασική προϋπόθεση ειρηνικής ζωής και ανάπτυξης της κοινωνίας. Η Ε.Ο.Κ. με την πολιτική της στον τομέα του εξωτερικού εμπορίου καταργεί βέβαια υπάρχοντες φραγμούς, αλλά βάζοντας άλλους ανάμεσα στις χώρες-μέλη και στα μη μέλη της στρέφεται ενάντια στη διεθνή ειρηνική οικονομική συνεργασία. Έτσι, θα μπορούσε να υποστηριχτεί ότι η Ε.Ο.Κ. είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί από το διεθνικό μονοπωλιακό κεφάλαιο και σαν απόπειρα να περιοριστεί η αυτοτέλεια ορισμένων χωρών στο θέμα του εμπορίου τους, ιδιαίτερα με τις σοσιαλιστικές χώρες. Στον ίδιο βαθμό και η Ε.Ο.Κ., όπως όλοι οι κλειστοί εμπορικοί συνασπισμοί, αποτελεί όπλο στις οικονομικές αντιθέσεις ανάμεσα στον ιμπεριαλισμό και το σοσιαλισμό.

β) Οι προσπάθειες για εμπορικές διακρίσεις σε βάρος τρίτων χωρών και ιδιαίτερα των σοσιαλιστικών είναι ανεδαφικές και επιζήμιες οικονομικά για τα ίδια τα καπιταλιστικά κράτη, που τις μηχανεύονται. Ανεδαφικές γιατί βρίσκονται σε αντίθεση με τις αντικειμενικές νομοτέλειες των παγκόσμιων οικονομικών σχέσεων, που η δυναμή τους, είναι πολύ μεγαλύτερη από κάθε πρόσκαιρη πολιτική σκοπιμότητα και αναγκάζουν στο τέλος όλες τις χώρες να μπουν στο δρόμο των εμπορικών και οικονομικών αλληλοσχέσεων. Η ιστορική πείρα και η ζωή επιβεβαίωσε πάντα την ορθότητα της θέσης αυτής.

γ. Κίνηση κεφαλαίων

Η συνθήκη προβλέπει ότι οι περιορισμοί στην κίνηση των

κεφαλαίων ανάμεσα στα κράτη-μέλη θα καταργηθούν προοδευτικά κατά τη μεταβατική περίοδο, σε όσο μέτρο είναι αναγκαίο για εύρυθμη λειτουργία της κοινής αγοράς έτσι, ώστε να αποτραπεί θεαματική διακίνηση κεφαλαίων, μέσα σ'ένα χώρο που παρουσιάζει από πολλά χρόνια τώρα, σημαντικές διαφορές ως προς τις δυνατότητες χρηματοδότησης. Στο βαθμό που η αγορά θα γίνεται πιο ενιαία και οι όροι της οικονομικής ζωής θα προσεγγίζουν από χώρα σε χώρα, θα είναι δυνατή η γοργότερη αντιμετώπιση περισσότερης ελευθερίας χωρίς σοβαρούς κινδύνους διαταραχών.

Αλλά και η ελεύθερη διαμετακίνηση του κεφαλαίου αποτελεί και αυτή νομοτελειακή αναγκαιότητα του σύγχρονου καπιταλισμού, που η Ε.Ο.Κ. την κατοχυρώνει και την καταγράφει στο ιδρυτικό της συμβόλαιο. Γιατί είπαμε, ότι -ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του μονοπωλιακού καπιταλιστικού είναι η συγχώνευση του τραπεζικού κεφαλαίου με το βιομηχανικό και η δημιουργία πάνω σ'αυτή τη βάση, του χρηματιστικού κεφαλαίου μιας χρηματιστικής ολιγαρχίας. Στις συνθήκες αυτές πρωταρχική σημασία αποκτάει η εξαγωγή κεφαλαίων, ακόμα πιο σημαντική από την εξαγωγή εμπορευμάτων.

Το αποτέλεσμα όμως είναι καταστροφικό για τους μικρούς παραγωγούς. Η ως τώρα μείωση των δασμών σε συνδυασμό με τη μείωση των περιορισμών στην διακίνηση του κεφαλαίου μέσα στα πλαίσια της κοινής Αγοράς, εξέθεσε τις μικρές επιχειρήσεις στα πλήγματα του ανταγωνισμού, όχι μόνο από μέρους των εγχωρίων αλλά και των ξένων μονοπωλίων που ελεύθερα πια επενδύουν τα κεφάλαια τους στις χώρες των συνεταίρων της Ε.Ο.Κ. Έτσι τα μονοπώλια καταστρέφουν δεκάδες

και εκατοντάδες χιλιάδες επαγγελματίες, μικροεπιχειρηματίες και εμπόρους.

δ. Κίνηση προσώπων και υπηρεσιών

Ο κυριότερος σκοπός στη διαδικασία της συγκρότησης της Κοινής Αγοράς ήταν η δημιουργία των συνθηκών που εξασφαλίζουν την ελεύθερη διακίνηση της εργατικής δύναμης, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων. Η προσέγγιση ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες είχε σαν επακόλουθο να επεκταθούν οι διευκολύνσεις κυκλοφορίας σε όλες τις κοινωνικές κατηγορίες και να εφαρμοστεί η αρχή της μη διάκρισης σε όσο το δυνατό περισσότερες δραστηριότητες.

Αλλά παρόλο που η απελευθέρωση στην κίνηση προσώπων και υπηρεσιών και μάλιστα των εργατών και η ελεύθερη εγκατάστασή τους, καθώς συμβαίνει και με την ελεύθερη διακίνηση του κεφαλαίου είναι απαραίτητη για την πληρέστερη εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών της Ευρώπης και για την ανάκτηση μακροπρόθεσμα, κατάλληλης οικονομικής ισορροπίας, οι κινήσεις αυτές μπορούν να παρουσιάζουν κινδύνους στο άμεσο μέλλον πάνω στο οικονομικό και κοινωνικό πεδίο. Δεν έπρεπε δηλαδή η απαραίτητη αυτή απελευθέρωση και προκαλέσει στην αρχή διαταραχές. Γι' αυτό αναγκάστηκε η κοινότητα να θεσπίσει, ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων εξασφαλίζεται στο χώρο της Ε.Ο.Κ. το αργότερο μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου. Και συνεπάγεται για κάθε κράτος-μέλος ανάμεσα στους εργαζόμενους υπηκόους των κρατών-μελών αναφορικά με την εργασία, την αμοιβή και τους άλλους σχετικούς όρους. Σειρά ολόκληρη διαδικασίες θεσπίστηκαν από τη Συνθήκη της Ρώμης, με

σκοπό να φέρουν σ'επαφή και εξισορρόπηση την προσφορά και ζήτηση εργασίας. Πάντως η Κοινή Αγορά εργατικής δύναμης δεν έλυσε το βασικό της καθήκον, να εξασφαλίσει δηλαδή την ελεύθερη διακίνησή της μέσα στην Ε.Ο.Κ. και έτσι να εξαλείψει τη δυνατότητα μεγαλύτερης ανεργίας. Η μετανάστευση εργατικής δύναμης ανάμεσα στις χώρες της Κοινής Αγοράς δεν αυξάνει, ενώ μεγαλώνει το ρεύμα των εργατών από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Το 1974 στη Δυτική Γερμανία εργάζονται 2,3 εκατομ. ξένων, στη Γαλλία 2,5 εκ., στο Βέλγιο 0,8 εκ.

Η ίδια διαδικασία υιοθετήθηκε και για να καταργηθούν οι περιορισμοί στην παροχή υπηρεσιών μέσα στο χώρο της κοινότητας. Με τον όρο "υπηρεσίες" νοούνται πολλοί τομείς, μάλιστα όσοι σχετίζονται με τις ασφάλισεις, τις τραπεζικές δραστηριότητες, τη μεταφορά και τη διανομή εμπορευμάτων, τα ελεύθερα επαγγέλματα κ.λ.π.

Σε ότι σχετίζεται με τον ανταγωνισμό και τα μονοπώλια, η Συνθήκη της Ρώμης αναγνωρίζει ότι τόσο ο ανταγωνισμός όσο και τα μονοπώλια αποτελούν πραγματικότητα και διόλου βέβαια δε ζητάει την κατάργησή τους, αλλά τον έλεγχο της δραστηριότητάς τους με τρόπο που να ταιριάζει προς το συμφέρον της Κοινότητας. Κρίνεται λοιπόν, ασυμβίβαστη προς το συμφέρον της Κοινής Αγοράς η καταχρηστική εκμετάλλευση μιας κυρίαρχης θέσης στην αγορά από κάποια επιχείρηση. Αναγνωρίζει έμμεσα η Συνθήκη, τόσο το φόβο μην οξυνθεί ο ανταγωνισμός μέσα στους κόλπους της Κοινής Αγοράς, όσο και το φόβο μη νοθευτεί ο ανταγωνισμός με τη χρησιμοποίηση κάθε λογής κρυφών ή φανερών μέσων, έτσι που να περιορίζονται τα

ενεργητικά του αποτελέσματα και να εμποδίζεται η φυσική κυκλοφορία των προϊόντων. Η ομαλή και προς όφελος όλων λειτουργία της μεγάλης αγοράς, που προβλέπει η Συνθήκη, θα εξαρτηθεί από το σχετικό έλεγχο και τις δυνατότητες να εναρμονιστούν οι όροι του ανταγωνισμού.

Η συνθήκη της Ρώμης προβάλλει την ανάγκη ισότητας στους όρους του ανταγωνισμού, καθώς και την ανάγκη να απαγορευτούν οι συμφωνίες ανάμεσα στα μονοπώλια, σαν κύρια φροντίδα για την προστασία του μεγάλου καταναλωτικού κοινού, των εργαζόμενων.

Μια προσεκτική ανάλυση των μέτρων, που θεσπίζει η Συνθήκη της Ρώμης μας δίνει τη δυνατότητα να ξεσκεπάσουμε τους κύριους στόχους που επιδιώκουν τα μέτρα αυτά.

(α) Τα μεγάλα μονοπώλια επωφελήθηκαν από την όση πραγματοποιήθηκε στις χώρες της Κοινής Αγοράς πρόοδος στην κοινωνικοποίηση της εργασίας και την ανάπτυξη της παραγωγής από τα πλεονεκτήματα της διακλαδικής εξιδίκευσης και στο σύνολο της από την επιστημονικοτεχνική πρόοδο, όχι για να μειώσουν τις τιμές, πράγμα που ήταν δυνατό και φυσικό να ακολουθήσει τη μείωση των δασμών και να ανακουφίσουν έτσι τις εργαζόμενες τάξεις, αλλά για να πετύχουν αύξηση των κερδών τους. Έτσι παρατηρήθηκε απ'τη μια μεριά αύξηση του κόστους της ζωής κι από την άλλη αύξηση των κερδών των μονοπωλίων των χωρών της Κοινής Αγοράς. Σαν παράδειγμα μνημονεύουμε ότι τα καθαρά κέρδη των 35 μεγαλύτερων τραπεζών στις χώρες αυτές αυξήθηκαν από το 1957-1962 κατά 2,7 φορές.

(β) Γενικότερα, η συμμαχία των μονοπωλίων και της ιμπεριαλιστικής αντιδραστικής τάξης μέσα στην Κοινή Αγορά, έκανε να

ενταθεί ακόμα πιο πολύ η εκμετάλλευση της εργατικής τάξης.

Και όλ' αυτά κάτω από τη σημαία της μείωσης των εξόδων παραγωγής και της ενίσχυσης της συναγωνιστικότητας. Ετσι ο δόκτωρ Ερχαρτ της Δυτ. Γερμανίας, προς το σκοπό να τονώσει τη συναγωνιστική ικανότητα των επιχειρηματιών στο εξωτερικό, έριχνε κατηγορηματικά στο καλάθι των αχρήστων τα αιτήματα των εργατών για αύξηση των αποδοχών τους. Και ο Γάλλος οικονομολόγος Deniau στο έργο του "Για την Κοινή Αγορά" υποστηρίζει ότι τα μεγάλα μεροκάματα αποτελούν μειονέκτημα στο διεθνικό ανταγωνισμό.

Τα όργανα της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας - το λεγόμενο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Συνέλευση), που προορίζεται να ελέγχει την εργασία της Κοινότητας, το Συμβούλιο, που αποτελεί το ανώτατο όργανο για να επεξεργάζεται την πολιτική της Κοινής Αγοράς, η Διευθυντική Επιτροπή, που είναι το κύριο εκτελεστικό όργανο της Κοινότητας και το Δικαστήριο - απαρτίζονται από πρόσωπα της απόλυτης εμπιστοσύνης των μονοπωλίων που ενεργούν αποκλειστικά προς το συμφέρον των μονοπωλίων κατά συνέπεια ενάντια στα συμφέροντα της εργατικής τάξης.

Στην προσπάθειά τους να εξασφαλίσουν τις ευνοϊκότερες θέσεις μέσα στο σύστημα της Κοινής Αγοράς, τα μονοπώλια λαβαίνουν μέτρα που αποβλέπουν στη μείωση του εργατικού κόστους αυξάνοντας σε όλους τους τομείς της παραγωγικής διαδικασίας την εντατικότητα της εργασίας των εργατών. Η "ψαλλίδα" ανάμεσα στην αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και στην αύξηση των αποδοχών ανοίγει όλο και περισσότερο κι έτσι ωφελούνται τα μονοπώλια και ζημιώνεται η εργατική τάξη, παρατηρούμε δε ότι η αύξηση των μισθών

υστερεί σε σχέση προς την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας.

(γ) Η σύμβαση της Ρώμης προβλέπει βαθμιαία "εξίσωση" των αποδοχών και των συνθηκών εργασίας στις χώρες της Κοινότητας. Τα μονοπώλια προσπαθούν να "εξισώσουν" τις αποδοχές και τις κοινωνικές ασφαλίσεις στο πιο χαμηλό επίπεδο, να τις "παγιώσουν". Ο βασικός οικονομικός νόμος του καπιταλισμού, η εξασφάλιση, όσο παίρνει, μεγαλύτερης υπεραξίας, σπρώχνει επιτακτικά τα μονοπώλια στην επιδίωξη να εξισοπεδώσουν προς τα κάτω την οικονομική στάθμη όλων των εργατών στις χώρες-μέλη της Κοινής Αγοράς, να καταδαμάσουν τις οικονομικές διεκδικήσεις τους, τις οργανωμένες στα εθνικά τους πλαίσια, να απαλλοτριώσουν την εθνική και ταξική τους συνείδηση, ώστε να έχουν έτσι πάντα εφεδρείες φτηνών και αγωνιστικά ακρωτηριασμένων εργατικών χεριών. Είναι φανερό ότι τα μονοπώλια των χωρών της Ε.Ο.Κ. έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για μίαν ενιαία αγορά εργατικής δύναμης, με σκοπό να λύσουνε το πρόβλημα της έλλειψης εργατικής δύναμης. Υπολόγισαν ότι με την εισαγωγή φτηνότερης εργατικής δύναμης θα ασκούσανε πίεση στις εθνικές αγορές και θα εξουδετέρωναν την δράση του εργατικού κινήματος.

Γι' αυτό και η επίθεση των μονοπωλίων ενάντια στο βιοτικό επίπεδο των εργαζομένων της Δυτικής Ευρώπης ευκολύνεται από την ύπαρξη μεγάλης εφεδρικής στρατιάς "πανευρωπαίων" ανέργων που την απαρτίζουν κατά κύριο λόγο Ιταλοί, Ισπανοί, Έλληνες, Πορτογάλοι και άλλοι εργαζόμενοι.

Όσο για τις νέες μορφές αδικίας στην κατανομή του εισοδήματος ο καθηγητής της Οικονομικής Σχολής του Λονδίνου R. Titmuss,

στο έργο του γράφει: "Η σημερινή κοινωνία στην πραγματικότητα εξασφαλίζει άνετη ζωή μόνο για τους πλούσιους και δημιουργεί, σε αντικατάσταση των σημερινών νέες μορφές κοινωνικής αδικίας. Στην Αγγλία συγκεντρώνονται στον ένα πόλο τεράστιες περιουσίες, που ξεφεύγουν από την φορολογία κι έτσι μεγαλώνει η δύναμη των μονοπωλίων και όλων εκείνων των στοιχείων συγκέντρωσης δυνάμεων και προνομίων, που φτάνουν σε επικίνδυνα μεγέθη. Στον άλλο πόλο υπάρχουν οι ομάδες των φτωχών, των αναπήρων, των συνταξιούχων κ.λ.π.

Ακόμα πρέπει να σημειωθούν τρεις βασικές κοινωνικές αδικίες σε βάρος των εργαζομένων: α) Το σύγχρονο ανέβασμα του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων υστερεί συγκριτικά με την αύξηση του κοινωνικού πλούτου στις χώρες του καπιταλισμού και έτσι διευρύνεται το ρήγμα ανάμεσα στους εργαζόμενους και στην οικονομική ολιγαρχία, β) Η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής τους καθυστερεί σε ρυθμούς σε σχέση με την αύξηση των κερδών των μονοπωλίων, πράγμα που επίσης οδηγεί στην διεύρυνση του κοινωνικού ρήγματος, γ) Τέλος, αυτό που λέμε βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων στις καπιταλιστικές χώρες διαφέρει ουσιαστικά από τη βελτίωση του στη σοσιαλιστικά οργανωμένη κοινωνία.

(δ) Το κύριο εμπόδιο για να μειωθούν οι αποδοχές των εργαζομένων στις περισσότερες χώρες της Κοινής Αγοράς στάθηκε το ανέβασμα του απεργιακού αγώνα της εργατικής τάξης. Κάτω από συνθήκες αύξησης της βιομηχανικής παραγωγής, η εργατική τάξη διάφορων χωρών κατόρθωσε με τον επίμονο αγώνα της, να πετύχει μερική αύξηση αποδοχών. Μπροστά στην κατάσταση αυτή η αντίδραση

προς την αύξηση των αποδοχών ανακηρύχθηκε σαν η βασική αρχή της κυβερνητικής πολιτικής των χωρών της Κοινής Αγοράς.

(ε) Η συνθήκη της Ρώμης και οι διατάξεις της, οι σχετικές με τον ανταγωνισμό και τις συμφωνίες ανάμεσα στα μονοπώλια, αποτελούν την πιο αδιάψευστη απόδειξη του περιστατικού ότι, στην πραγματικότητα, στην ουσία, η κοινή Αγορά αποτελεί όργανο που γεννήθηκε από τις προσπάθειες του διεθνικού μονοπωλιακού κεφαλαίου να καταδαμάσει, σε όσο βαθμό είναι δυνατό, τις ανταγωνιστικές αντιθέσεις των μονοπωλίων στα πλαίσια των χωρών της Ε.Ο.Κ. προς το συμφέρον της Κοινότητας. Αλλά τα εισαγωγικά που κλείνουν τη λέξη "συμφέρον" βλέπουν κατευθείαν προς τις σοσιαλιστικές χώρες.

ε. Οι Μεταφορές

Η υπαγωγή των μεταφορών στην Κοινή Αγορά έθετε πολλά και πολυποίκιλα προβλήματα. Αρχή-αρχή φαίνεται φυσικό να εκτείνονται και στις μεταφορές οι προσπάθειες τεχνικής συνεργασίας και εξίσωσης των όρων ανταγωνισμού που αποτελούν τους σκοπούς της Ε.Ο.Κ. Όμως οι τιμές, που φέρνουνε διακρίσεις στις μεταφορές μπορούνε πολύ εύκολα να ανατρέψουν τους όρους ανταγωνισμού από χώρα σε χώρα. Αν όμως μπορούμε να φοβόμαστε ότι οι μεταφορές να αλλοιώσουν τα δεδομένα της οικονομίας, οι ειδικοί για τις μεταφορές από την πλευρά τους, είχαν κάθε δικαίωμα να αμφισβητούν μήπως, για λόγους οικονομικών επιδιώξεων γενικότερου χαρακτήρα έμελλαν να επιβληθούν στις μεταφορές όροι ασυμβίβαστοι προς τις επιβαρύνσεις και την οργάνωσή τους.

Όσο για την επεξεργασία κοινής πολιτικής στον τομέα των μεταφορών το Συμβούλιο των Υπουργών θα καθορίσει ομόφωνα, μέχρι που να λήξει το δεύτερο στάδιο και με ειδική πλειοψηφία αργότερα:

α) Τους κοινούς κανόνες που θα εφαρμόζονται στις διεθνικές μεταφορές που θα γίνονται από ή προς κράτος-μέλος της Κοινότητας, ή που περνούν από ένα ή περισσότερα κράτη-μέλη β) Τους όρους που με βάση τους θα γίνονται δεκτοί στις εθνικές μεταφορές που δε διαμένουν σ'ένα κράτος-μέλος γ) Κάθε άλλη χρήσιμη ρύθμιση.

Οι πιο πάνω διατάξεις και ρυθμίσεις αποβλέπουν στις σιδηροδρομικές, οδικές και ποτάμιες μεταφορές.

Για τις εναέριες μεταφορές και τη ναυτιλία προβλέπεται μόνο ότι το Συμβούλιο των Υπουργών μπορεί να παίρνει κατάλληλες αποφάσεις με ομοφωνία.

Στον τομέα των μεταφορών, παρατηρούμε ότι η διστακτικότητα, η ελαστικότητα και η λεπτότητα στη ρύθμιση αυτού του θέματος οφείλεται στην ιδιομορφία, που παρουσιάζει το θέμα στο σύνολό του. Τα χαρακτηριστικά σημεία των ιδιομορφιών αυτών είναι:

(α) Οι θαλάσσιες μεταφορές μέσα στο χώρο της Κοινής Αγοράς, από λόγους γεωγραφικούς, έρχονται σε δεύτερη μοίρα. Ετσι το εφοπλιστικό κεφάλαιο, που αποτελεί μέρος του χρηματιστικού κεφαλαίου δεν έχει ιδιαίτερα συμφέροντα που να έχουν ανάγκη από άμεση κατοχύρωση με τη Συνθήκη. Όσο για τη διαθαλάσσια μεταφορά των προϊόντων της Κοινότητας μέσα στο χώρο της Ε.Ο.Κ., η συνεργασία του διεθνικού εφοπλιστικού κεφαλαίου κατοχυρώνει έμπρακτα τα συμφέροντα του και περνάει ασυζητητί τις θελήσεις του.

(β) Οι αεροπορικές μεταφορές για τεχνικούς λόγους δυνατοτήτων τους, έρχονται επίσης σε δεύτερη μοίρα. Ετσι τα τεράστια τραστ των διεθνικών αεροπορικών εταιριών δεν βλέπουν άμεσα συμφέροντα στον τομέα των μεταφορών.

(γ) Στην πρώτη μοίρα για τις μέσα στο χώρο της Κοινότητας μεταφορές έρχονται οι σιδηροδρομικές μεταφορές. Αλλά οι σιδηρόδρομοι σε όλες τις χώρες αποτελούν λίγο ή πολύ κρατικές επιχειρήσεις και το προσωπικό που εργάζεται σ'αυτούς είναι κρατικοί ή ημικρατικοί υπάλληλοι. Δεν έχουμε, λοιπόν καθαρά μονοπωλιακά ανταγωνιστικά συμφέροντα, που θα έπρεπε εξ αρχής να φροντίσει να συμφιλιώσει κατά κάποιον τρόπο η Συνθήκη της Ρώμης. Για τούτο και η σκέψη που επικράτησε ήταν ότι η επιτυχία της Κοινής Αγοράς σ'όλους τους άλλους βασικούς τομείς θα δημιουργήσει και τα πλαίσια και τις δυνατότητες να λυθεί και το λεπτό αυτό πρόβλημα.

στ. Η αγροτική πολιτική

Η γεωργία δεν ήταν δυνατό να περάσει στις γενικές διατάξεις της Συνθήκης της Ρώμης για διεύρυνση της αγοράς, χωρίς να προβλεφτούν γι'αυτήν ειδικές ρυθμίσεις. Αυτό γιατί η αγροτική οικονομία των χωρών της Ε.Ο.Κ. παρουσιάζει μεγάλες διαφορές στα επίπεδα παραγωγικότητας της εργασίας, παραγωγικότητας ζώων κ.λ.π. Ετσι η παραγωγή σταριού στη Γαλλία ήταν 25 στατήρες κατά εκτάριο, ενώ στην Ολλανδία 46 στατήρες. Οι διαφορές οφείλονται στα διαφορετικά επίπεδα της μηχανοποίησης της ειδικέυσης της χρησιμοποίησης λιπασμάτων και γενικότερα στη γονιμότητα της γης.

Η κατάργηση των σημερινών φραγμών μπορεί να φέρει σοβαρές

αναταραχές στα γεωργικά εισοδήματα. Ωστόσο, ενώ για τα βιομηχανικά προϊόντα τα βασικά εμπόδια στις συναλλαγές βρίσκονται στους δασμούς και τις ποσοτώσεις, δεν συμβαίνει το ίδιο στις συναλλαγές των γεωργικών προϊόντων.

Χάρη στη σημασία τους για την οικονομία και το κυριότερο για τις εξαγωγές πολλών κρατών-μελών και από την ανάγκη να βρεθεί ισορροπία ανάμεσα στη προστασία των γεωργικών διαρθρώσεων και στη δυνατότητα από τη διεύρυνση της αγοράς, πλεονεκτήματα για τη σταθεροποίηση και το βιοτικό επίπεδο γενικά, έπρεπε από τα ίδια τα πράγματα να υπαχθούνε τα γεωργικά προϊόντα στις διατάξεις και τους κανονισμούς της Κοινής Αγοράς. Οι δυσκολίες για την αγροτική ολοκλήρωση προέρχονται κυρίως από το ότι η αγροτική οικονομία των χωρών της Ε.Ο.Κ. αποτελεί αντικείμενο δραστικών προστατευτικών μέτρων των εθνικών κυβερνήσεων. Σχετικά διατυπώθηκαν από την αρχή απόψεις να αναβληθεί η αγροτική ολοκλήρωση για αργότερα.

Ωστόσο ο αποκλεισμός της γεωργίας θα έχει δημιουργήσει μια σοβαρή έλλειψη ισορροπίας στις συνέπειες της Συνθήκης. Θα ήταν πράγματι απαράδεκτο, η βιομηχανία να είναι ολότελα απελευθερωμένη και να βρίσκεται σε πλατύ ανταγωνισμό, ενώ τα γεωργικά προϊόντα θα έμεναν οριστικά σε επίπεδα τιμών εντελώς διαφορετικά με τις σχετικές συνέπειες πάνω στους μισθούς και στο κόστος.

Χάρη, όμως στη διαφορετική διάρθρωση, γινόταν καθαρό ότι το πρόβλημα για την απελευθέρωση των αγροτικών συναλλαγών και για την ενοποίηση της αγροτικής αγοράς, ακόμα περισσότερο από τα βιομηχανικά προϊόντα, δεν ήταν ένα απλό εμπορικό πρόβλημα, αλλά πράγματι ένα πρόβλημα ολοκλήρωσης με όλες τις πολιτικές και

κοινωνικές τους όψεις.

Η Κοινή Αγορά, λοιπόν, για τα γεωργικά προϊόντα, περιέχει ειδικές διατάξεις που συμπληρώνουν και τροπολογούν τις γενικές διατάξεις της Συνθήκης, με την έννοια μιας γενικής οργάνωσης της Ευρωπαϊκής γεωργικής αγοράς. Έτσι, η συγχώνευση θα πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο μιας κοινής γεωργικής πολιτικής. Η κοινή αυτή γεωργική πολιτική έχει σκοπό να αυξήσει την παραγωγικότητα της γεωργίας, να εξασφαλίσει πρόσφορο βιοτικό επίπεδο στους γεωργούς, να σταθεροποιήσει τις αγορές, να εγγυηθεί την εξασφάλιση ανεφοδιασμού και λογικών τιμών στους καταναλωτές.

Η Συνθήκη δεν περιέχει μόνο εγγυήσεις απέναντι στις σοβαρές ανωμαλίες στην εσωτερική αγορά. Αποβλέπει ταυτόχρονα να προσανατολίσει την παραγωγή προς την αύξηση των συναλλαγών στα κράτη-μέλη. Και στο τομέα αυτό, επίσης ο απλός δασμολογικός και ποσοστικός αποπλισμός δεν κρίθηκε αρκετός και έγινε αναγκαίο να αναζητηθούν τρόποι να αυξηθούν οι συναλλαγές. Ωσπου ν' αντικαταστήσει την εθνική οργάνωση της αγοράς, η Κοινοτική, η Συνθήκη προβλέπει σε ορισμένες περιπτώσεις (ανάγκες εισαγωγής, προστασία της εθνικής παραγωγής) σύναψη μακροπρόθεσμων συμβάσεων, πριν το τέλος του πρώτου σταδίου.

Είναι γεγονός ότι η Συνθήκη της Ρώμης, όπως φαίνεται από τα σχετικά εδάφια που μιλάνε για τη γεωργική πολιτική, δεν ήταν ένα βιαστικό κατασκεύασμα. Πάμπολλοι επιστημονικοί εκπρόσωποι του καπιταλισμού εργάστηκαν χρόνια και αντιμετώπισαν όλα τα προβλήματα σε όλες τις πτυχές τους, ώστε διατύπωσαν τις σχετικές διατάξεις της Σύμβασης της Ρώμης με παραδειγματική προσεκτικότη-

τα, σύνεση, ελαστικότητα, προνοητικότητα και διπλωματική ευστροφία. Ετσι κατόρθωσαν πολλά. Το μόνο που δύσκολα κατόρθωσαν είναι να κρύψουν τους πραγματικούς σκοπούς της προσπάθειας που τους ανατέθηκε.

Ετσι, και στον αγροτικό τομέα, όπως και στον εργατικό, η προσεκτικότερη μελέτη των σχετικών διατάξεων της Συνθήκης της Ρώμης αλλά και η ίδια η ζωή της Ε.Ο.Κ. μέχρι σήμερα, μας ξεσκεπάζουν διαφορετικούς σκοπούς και διαφορετικές επιδιώξεις από όσες εμφανίζονται στο κείμενο. Πράγματι παρατηρούμε ότι:

(α) Στις χώρες της Ε.Ο.Κ. η κατάσταση των αγροτών έχει χειροτερέψει. Στα μεταπολεμικά χρόνια διάφορες δυτικοευρωπαϊκές κυβερνήσεις άρχισαν να εφαρμόζουν σχέδια "εκσυγχρονισμού" και "αναδιοργάνωσης" της αγροτικής οικονομίας, που αποβλέπαγε να δημιουργήσουν μεγάλες καπιταλιστικές αγροτικές επιχειρήσεις, επιταχύνοντας την αλλοτρίωση των μικρών και μεσαίων αγροτικών οικονομικών μονάδων, δηλαδή επιταχύνοντας τις διαδικασίες της καπιταλιστικής συγκεντροποίησης στο χωριό. Τούτο αποτελούσε την αρχή διείδυσης των μονοπωλίων στην αγροτική οικονομία. Στις συνθήκες της Ε.Ο.Κ., οι διαδικασίες αυτές πράγματι επιταχύνθηκαν και εδώ βρίσκεται το πραγματικό νόημα των όσων θέσπισε η Συνθήκη της Ρώμης σχετικά με τη δημιουργία "κοινών γεωργικών οργανώσεων" ή τον "συντονισμό των σημερινών", "σε ευρωπαϊκό επίπεδο", με αναγνώριση των κανόνων του ανταγωνισμού κ.λ.π.

Και να τα αποτελέσματα:

Στην Ιταλία στις χρονιές 1958-1963 πάνω από 500.000 αγρότες και αγρεργάτες παράτησαν τη γεωργία. Στη Δυτ. Γερμανία τα

τελευταία χρόνια παρατούν την αγροτική οικονομία τουλάχιστον 100.000 άτομα τη χρονιά. Το 1956-1957 στη Δυτ. Γερμανία ο αριθμός των αγροτικών οικονομικών μονάδων, που εκμεταλλεύονταν ως 100 στρέμματα η κάθε μία τους μειώνονταν κατά 28.000 το χρόνο και στην περίοδο 1960-1961 κατά 64.000 το χρόνο. Ο αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής οικονομικής επιτροπής, συντάκτης του ομώνυμου σχεδίου για την "ένωση" της δυτικοευρωπαϊκής αγροτικής οικονομίας είχε ομολογήσει πριν από χρόνια ότι στις χώρες της Ε.Ο.Κ. θα καταστραφούν 15 εκατ. αγροτικά νοικοκυριά στα επόμενα χρόνια ως το 1980.

(β) Από τη στιγμή που η αγροτική οικονομία έγινε κλάδος κυριαρχούμενος από τα μονοπώλια φυσικό ήταν, η Συνθήκη της Ρώμης να χαρακτηρίζεται από την "τάση να δημιουργήσει ενιαίες ευρωπαϊκές τιμές" των αγροτικών προϊόντων να "εξισώσει" για όλες τις χώρες της Κοινότητας τις πενιχρές απολαβές και κοινωνικές ασφαλίσεις των αγροτών και αγρεργατών στο πιο χαμηλό επίπεδο και να τις "παγιώσει". Όπως για τους εργάτες της βιομηχανίας έτσι και στον αγροτικό τομέα ο βασικός οικονομικός νόμος του καπιταλισμού, η εξασφάλιση όσο είναι δυνατό μεγαλύτερης υπεραξίας, σπρώχνει τα μονοπώλια στην επιδίωξη να εξισωπεδώσουν προς τα κάτω την οικονομική στάθμη όλων των αγροτών και αγρεργατών στις χώρες μέλη της Ε.Ο.Κ. να καταδαμάσουν και εκτονώσουν τις οικονομικές διεκδικήσεις τους, τις οργανωμένες σε εθνικό έδαφος και να απαλλοτριώσουν την εθνική και ταξική τους συνείδηση.

(γ) Όπως στους βιομηχανικούς εργάτες, έτσι και για τους αγρότες, η αύξηση της παραγωγικότητας, που επιδιώκουν να επιβάλλουν τα μονοπώλια ή για λογαριασμό τους, τα κράτη,

συμβαδίζει με τη μεθοδική και επίμονη λήψη, κάθε λογής μέτρων, που σκοπεύουν να μειώσουν τις πραγματικές αποδοχές των αγροτών και να αυξήσουν όλο και πιο πολύ την εκμετάλλευσή τους με τη διάθεση σ'αυτούς βιομηχανικών προϊόντων. Έτσι και στον αγροτικό τομέα η "ψαλλίδα" ανάμεσα στην αύξηση της παραγωγικότητας, της εργασίας και στην αύξηση των αποδοχών ανάγει όλο και περισσότερο και με τούτο κερδίζουν τα μονοπώλια και ζημιώνεται η εργατική τάξη.

(δ) Το κύριο εμπόδιο στην ακόμα μεγαλύτερη εκμετάλλευση των αγροτών και στη μείωση των πραγματικών αποδοχών των όσων εργάζονται στη γη, στις περισσότερες χώρες της Ε.Ο.Κ. στάθηκε η έντονη αντίδραση του αγροτικού κόσμου και το ανέβασμα των απεργιακών αγώνων και διεκδικήσεων των αγροτών. Βέβαια βρήκε η αγροτική τάξη στους αγώνες της την ολόθερμη συμμαχική υποστήριξη και συμπαράσταση της εργατικής τάξης.

(ε) Η Ε.Ο.Κ. που αναπτύχθηκε κάτω από τη διαδικασία της μονοπωλήσης και της οικονομικής διανομής του καπιταλιστικού κόσμου, ανάμεσα στα τεράστια οικονομικά συγκρότηματα, ώθησε με τη σειρά της έντονα, ώστε να αναπτυχθεί ακόμα πιο πολύ η συγκέντρωση της παραγωγής και η συγκεντροποίηση του κεφαλαίου, να σωρευτεί ακόμα μεγαλύτερη οικονομική δύναμη στα χέρια ελάχιστων μονοπωλίων-γιγάντων.

Οξυνε τις αντιθέσεις συμφερόντων, όχι μόνο ανάμεσα στη μονοπωλιακή αστική τάξη και στην εργατική αλλά και ανάμεσα στα μονοπώλια απ'τη μια μεριά, και τη μικρομεσαία αστική τάξη της πόλης και του χωριού από την άλλη.

Νομίζουμε πως δεν είναι ανάγκη να επιμείνουμε περισσότερο στο γράμμα και στο πνεύμα της Συνθήκης της Ρώμης. Όσο και αν η διατύπωση της Συνθήκης αυτής, όπως είπαμε και πιο πάνω, στάθηκε καρπός πολύχρονης εντατικής εργασίας των οικονομικών και πολιτικών εγκεφάλων του δυτικοευρωπαϊκού κατά κύριο λόγο καπιταλισμού, ωστόσο διαφαίνονται από τις γραμμές της οι πραγματικοί στόχοι της. Οι νόμοι της οικονομικής επιστήμης και η ζωή και η πράξη, ξεσκεπάζουν πάντα αργά ή γρήγορα, το πραγματικό πρόσωπο κάθε κοινωνικού φαινομένου.

Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.

Οι εσωτερικές δυνάμεις του καπιταλιστικού συστήματος που οδήγησαν στη μετάβαση από τον προμονοπωλιακό στον μονοπωλιακό καπιταλισμό είναι η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων και η συγκέντρωση της παραγωγής της αστικής κοινωνίας. Η οριστική διαμόρφωση του νέου αυτού σταδίου του καπιταλισμού συντελέστηκε σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες κατά το τελευταίο τέταρτο του περασμένου αιώνα, η ανάπτυξη του όμως στις διάφορες χώρες είχε τις χαρακτηριστικές της ιδιομορφίες.

Η εξελικτική διαδικασία που ακολουθήθηκε νομοτελειακά ήταν η ακόλουθη: Ο ελεύθερος ανταγωνισμός οδήγησε σε μια γοργή συγκέντρωση της παραγωγής σε όλο και μεγαλύτερες επιχειρήσεις. Η δράση του νόμου της συγκέντρωσης της παραγωγής και της συγκεντροποίησης του κεφαλαίου οδήγησε αναπότρεπτα στη νίκη λίγων

μεγάλων επιχειρήσεων κατά τρόπο που οι χιλιάδες των μικρών επιχειρήσεων, σε σύγκριση προς τις λίγες μεγάλες, να παίζουν ολοένα και πιο δευτερότερο ρόλο στην οικονομική ζωή των διαφόρων χωρών. Αυξάνεται δηλαδή, όπως είπαμε, το βάρος των μεγάλων επιχειρήσεων πάνω στο γενικό αριθμό των επιχειρήσεων, το μερίδιό τους πάνω στο γενικό προϊόν της παραγωγής, η συγκέντρωση σ' αυτές όλο και μεγαλύτερου μέρους της εργατικής δύναμης και του παραγωγικού δυναμικού.

Με την πάροδο του χρόνου η συγκέντρωση της παραγωγής προετοίμασε τη μετάβαση από την κυριαρχία του ελεύθερου ανταγωνισμού στην κυριαρχία των ιδιωτικών καπιταλιστικών μονοπωλίων. Βέβαια, ανάμεσα στις διάφορες κεφαλαιοκρατικές χώρες υπάρχουν διαφορές στις μορφές των μονοπωλίων ή στο χρόνο της εμφάνισής τους, αλλά η γέννηση του μονοπωλίου από τη συγκέντρωση της παραγωγής αποτελεί νομοτέλεια για όλες τις χώρες στο σύγχρονο στάδιο της εξέλιξης του καπιταλισμού. Πάντως, τα μονοπώλια ήταν και παραμένουν ιδιωτικοί καπιταλιστικοί σχηματισμοί, ενσάρκωναν και ενσαρκώνουν τη χαρακτηριστική στον καπιταλισμό οξύτατη αντίθεση ανάμεσα στον κοινωνικό χαρακτήρα της παραγωγής και την ιδιωτική καπιταλιστική μορφή ιδιοποίησης των αποτελεσμάτων της.

Οι διάφορες μονοπωλιακές ενώσεις αν και ξεπηδούν από τον ελεύθερο ανταγωνισμό, ωστόσο δεν καταργούν, δεν εξαφανίζουν τον ανταγωνιστικό αγώνα, αλλά αντίθετα τον κάνουν περισσότερο σκληρό και καταστροφικό, γιατί γεννούν σειρά ολόκληρη οξύτατες και ακρότατα βίαιες αντιθέσεις, προστριβές και συγκρούσεις.

Στις συνθήκες του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού, η

ανταγωνιστική αυτή πάλη εκδηλώνεται με πέντε κύριες μορφές:

α) Ο ανταγωνισμός συνεχίζεται ανάμεσα στα μονοπώλια και στις πολυάριθμες εξωμονοπωλιακές επιχειρήσεις. Οι μονοπωλιακοί κλάδοι βρίσκονται σε προνομιακή θέση απέναντι στους άλλους κλάδους και χρησιμοποιούν κάθε μέσο για να πνίξουν τις μη μονοπωλιακές επιχειρήσεις. β) Ο ανταγωνισμός συνεχίζεται και μέσα στους κόλπους, των μονοπωλίων. Τα μέλη μιας μονοπωλιακής ένωσης αγωνίζονται απεγνωσμένα μεταξύ τους, τόσο για να εξασφαλίσουν τις νευραλγικές διευθυντικές θέσεις στα καθοδηγητικά όργανα, όσο και για να εξασφαλίσουν μεγαλύτερο μερίδιο στην παραγωγή, στο εμπόριο, στα κέρδη.

Σκληρότατος ανταγωνιστικός αγώνας γίνεται και ανάμεσα στα ίδια τα μονοπώλια, τόσο του ίδιου κλάδου, όσο και διαφορετικών κλάδων, που προμηθεύουν εμπορεύματα μεταξύ τους, ή παράγουν εμπορεύματα που μπορούν να αντικατασταθούν το ένα με το άλλο.

Ανταγωνιστική πάλη ανάμεσα στα μονοπώλια, για τη μεγαλύτερη επιρροή στους διάφορους τομείς του κρατικού μηχανισμού.

Ο ανταγωνισμός συνεχίζεται σκληρότερος ανάμεσα στις μονοπωλιακές επιχειρήσεις, ιδιωτικές, κρατικές, ημικρατικές.

Στη σύγχρονη εποχή η κυριαρχία των μονοπωλίων δίνει στον ανταγωνισμό πολύ μεγάλες διαστάσεις και εξαιρετική οξύτητα, κατάστασεις που καθόλου δεν μπορεί να εξουδετερώνει, αλλά μόνο και με δυσκολία να κουκουλώνει η κρατική ή διακρατική παρέμβαση. Στο προμονοπωλιακό στάδιο του καπιταλισμού ο ανταγωνισμός γινόταν σχεδόν αποκλειστικά για την πώληση των εμπορευμάτων και κυριότερα στην περιορισμένη εθνική αγορά της κάθε χώρας. Στο μονοπωλιακό

στάδιο του καπιταλισμού ο ανταγωνισμός εκτείνεται στην παγκόσμια κεφαλαιοκρατική αγορά και μάλιστα, όχι μόνο για την πώληση εμπορευμάτων, αλλά και για τις πηγές πρώτων υλών και για τις σφαίρες τοποθέτησης κεφαλαίων.

Φυσικά η ανάπτυξη των μονοπωλίων, η αύξηση της συγκέντρωσης της παραγωγής και της συγκέντρωσης της παραγωγής και της συγκεντροποίησης του κεφαλαίου βαδίζουν παράλληλα με την αύξηση, όχι μόνο του πολιτικού αλλά και του οικονομικού ρόλου του αστικού κράτους, με το δυνάμωμα της επέμβασης του στην οικονομική ζωή.

Η όλο και αυξανόμενη διείσδυση αυτή του κεφαλαίου σε εθνική και διεθνική κλίμακα βάζει νέα προβλήματα στην ανταγωνιστική πάλη και στις συμφωνίες ανάμεσα στο μονοπώλια, ιδιωτικά, ημικρατικά, κρατικά ή διακρατικά. Πρόκειται εδώ για μια γενική τάση της κεφαλαιοκρατικής οικονομίας, που η Κοινή Αγορά αποτελεί μία από τις σημαντικότερες εκδηλώσεις της.

Βέβαια η τάση για συγκέντρωση του κεφαλαίου υπήρχε πολύ πριν από την ίδρυση της Κοινής Αγοράς αφού η τάση αυτή οδήγησε, καθώς είπαμε τη δημιουργία της. Ωστόσο, η συγκεντρωτική αυτή κίνηση παρουσιάζει μια σοβαρή επιτάχυνση από το 1956 με την προοπτική ότι θα υπογραφόταν από τους έξι η Σύμβαση της Ρώμης και δυνάμωσε ακόμα περισσότερο αφότου άρχισε να ισχύει η Σύμβαση. Η διαλεκτική αλληλεπίδραση γίνεται εδώ φανερή. Η τάση για συγκέντρωση της παραγωγής και συγκεντροποίηση του κεφαλαίου οδηγεί στη γέννηση της Ε.Ο.Κ. και επιταχύνει τη δημιουργία της αλλά και η προοπτική της δημιουργίας της Ε.Ο.Κ. επιταχύνει με τη σειρά της, τόσο μέσα σε κάθε κράτος-μέλος της, όσο και ανάμεσα στα μέλη της, τη

συγκέντρωση της παραγωγής και τη συγκεντροποίηση του κεφαλαίου.

Στη Γαλλία, π.χ. από το 1946-1956 καταχωρήθηκαν 310 συγχωνεύσεις εταιριών. Από το 1956 ο αριθμός αυτός είναι 60 τη χρονιά και αυξάνει απότομα με τη δημιουργία της Κοινής Αγοράς: 546 συγχωνεύσεις το 1958, 931 το 1959, πάνω από 1000 το 1960.

Την ίδια περίπου τάση για συγκέντρωση της παραγωγής και συγκεντροποίηση του κεφαλαίου παρατηρούμε σε όλες τις χώρες της Κοινής Αγοράς.

Ετσι στην Ιταλία, κατά το τέλος του 1965 αναγγέλθηκε η συγχώνευση των εταιριών "Edisson" και "Montecatini" για να δημιουργηθεί η μεγαλύτερη ιταλική επιχείρηση που θα ελέγχει το 70% της ιταλικής παραγωγής χημικών προϊόντων, καθώς και μεγάλο μέρος της παραγωγής βωξίτη, γυαλιού, καλίου κ.α. και θα πραγματοποιήσει πωλήσεις της τάξης των 1.500.000.000 δολλαρίων την χρονιά.

Στο 1960 και 1970 κλείστηκαν συμφωνίες ανάμεσα στη "Φιάτ" (Ιταλική) και "Σιτροέν" (γαλλική), τη "Φίλιπς" (ολλανδική) και "Ινις" (ιταλική), τη "Ντάνλοπ" (αγγλική) και την "Πιρέλλι" (ιταλική) και άλλες.

Παρόμοια στη Δυτ. Γερμανία κατά το τέλος του 1965 νέος γίγαντας βαριάς βιομηχανίας δημιουργήθηκε με επικεφαλής τον όμιλο Κρουπ της χαλυβουργίας, που ανήκει αποκλειστικά στον Αλφρεντ Κρουπ και μία άλλη που ανήκει κατά 75% στον ίδιο όμιλο. Η νέα αυτή εταιρία θα είναι η δεύτερη ανάμεσα στις χαλυβουργίες της Δυτ. Γερμανίας.

Επίσης δημιουργείται η πρώτη ζώνη βιομηχανικής ανάπτυξης στην Ε.Ο.Κ. κοντά στο Μόναχο, από 80 μεσαίες επιχειρήσεις, που

συνασπίστηκαν στο Συνεταιρισμό "Ευρωϊντούστριε Παρκ" κι αυτός άρχισε την ανέγερση 50 εργοστασίων. Εφτά ακόμα γερμανικές πόλεις μελετούνε να αποκτήσουν βιομηχανική ζώνη αποκλειστικά δική τους.

Στη Γαλλία αναγγέλθηκε κατά το 1965 η συγχώνευση των βιομηχανιών ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών ειδών.

Η εξέλιξη της παγκόσμιας οικονομίας στην πρώτη δεκαετία και σε συνέχεια, δηλαδή αφότου γεννήθηκε η Ε.Ο.Κ. επιβεβαιώνει τον μονοπωλιακό χαρακτήρα της Κοινής Αγοράς. Μ'όλο που η Σύμβαση της Ρώμης περιέχει ρήτρες που απαγορεύουνε κάθε συμφωνία ανάμεσα στα μονοπώλια ωστόσο η Σύμβαση αυτή συντέλεσε ουσιαστικά στο να γενικευτούνε στην πράξη οι συμφωνίες της μορφής αυτής. Και όπως είπαμε, η συγκέντρωση της παραγωγής και η συγκεντροποίηση του κεφαλαίου δεν περιορίστηκε μόνο σε εθνική κλίμακα, δηλαδή στο εσωτερικό της κάθε χώρας-μέλους της Κοινής Αγοράς, αλλά έδωσε ένα όλο και πιο διεθνικό χαρακτήρα στις συνεννοήσεις και τις συγχωνεύσεις.

Ετσι :

Κατά τα τέλη του Μάη 1959 οι μεγάλες αεροπορικές εταιρίες της Κοινής Αγοράς, υπογράψανε στο Παρίσι συμφωνία για να ιδρύσουν την "Ενιαία Αεροπορική Ευρωπαϊκή Οργάνωση" και δημιουργήθηκε μ'αυτό τον τρόπο η μεγαλύτερη στο κόσμο Αεροπορική ένωση. Η συμφωνία αυτή είναι ένα νέο δείγμα συνένωσης των μονοπωλίων των χωρών της Κοινής Αγοράς. Στον τομέα αυτόν άρχισαν να εκδηλώνουν δραστηριότητα πάντα-πρώτα οι Τράπεζες. Το 1956, ενώ βρισκόταν ακόμα στο κορύφωμά της η σύνταξη του κειμένου της Σύμβασης της Ρώμης, οι μεγαλύτερες δυτικοευρωπαϊκές τράπεζες βιάστηκαν να

συνενωθούν για να δημιουργήσουν αυτό που ονομάστηκε "κονσόρ-
τσιουμ" για την ανάπτυξη της Αφρικής, γνωστό σαν "κονσαφρίκ".

Ενα χρόνο αργότερα η γαλλική τράπεζα και η δυτικογερμανική,
συμφώνησαν και ίδρυσαν τον "Ευρωπαϊκό Σύνδεσμο Βιομηχανικής
Ανάπτυξης".

Ανάλογες συμφωνίες που προβλέπουν στενή συνεργασία μέσα στα
πλαίσια της κοινής Αγοράς υπογράψανε οι μεγαλύτερες δυτικογερμα-
νικές, γαλλικές και ιταλικές Τράπεζες.

Με τον ίδιο ρυθμό εξελίσσεται η συνένωση των μονοπωλίων και
στο βιομηχανικό τομέα. Στα χρόνια 57, 58 και 59 συνενώθηκαν
μεγάλες επιχειρήσεις των χωρών της Ευρώπης σε βιομηχανικούς
κλάδους, όπως οι μηχανοκατασκευές, η ηλεκτροτεχνική, η φαρμακευ-
τική, η κλωστοϋφαντουργική κ.α. και υπογράφηκαν πολυάριθμες
συμφωνίες ανάμεσα στα διάφορα μονοπώλια της Κοινής Αγοράς. Το
μεγαλύτερο γαλλικό χημικό τραστ, υπόγραψε συμφωνία με το
δυτικογερμανικό συγκρότημα για την ίδρυση της κοινής εταιρίας
"Ντισπέρσον πλάστικ".

Επίσης ενοποιώντας τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις κατασκευής
εργαλειομηχανών της Γαλλίας και της Δυτ. Γερμανίας δημιούργησαν
το βιομηχανικό συγκρότημα "Μπερτιέ-Σις", τη μεγαλύτερη επιχείρηση
της Δυτ. Ευρώπης για την παραγωγή μεγάλων εργαλειομηχανών. Οι
συμφωνίες των μονοπωλίων στους κόλπους της Κοινής Αγοράς
εκτείνονται και στη σφαίρα της πολεμικής παραγωγής.

Στο σημείο τούτο οφείλουμε να αναφέρουμε σαν ένα παραπάνω
βασικό παράγοντα για τη δημιουργία της Ε.Ο.Κ. την επιρροή των
Ενωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Η οικονομική, καθώς και η

πολιτική, ολοκλήρωση της Δυτ. Ευρώπης από την αρχή ανταποκρινόταν αρκετά στα στρατηγικά συμφέροντα των Η.Π.Α. που λογάριζαν να εξασφαλίσουν με τη βοήθεια τους μια μακρόχρονη προοπτική της κυριαρχίας στις αγορές αυτής της πολύ αναπτυγμένης περιοχής. Οι ΗΠΑ παρείχαν δραστήρια υποστήριξη στο "ευρωπαϊκό κίνημα" σ' όλα τα στάδια της ανάπτυξης του. Εκπρόσωποι των ΗΠΑ συμμετείχαν πάντα κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο στην προετοιμασία των δυτικοευρωπαϊκών οικονομικών ομάδων και των πολιτικών διακυβερνητικών οργανώσεων, υπολογίζοντας να φέρουν βαθμιαία το "ευρωπαϊκό κίνημα" στην κοίτη της ατλαντικής οικονομικής και στρατιωτικής ολοκλήρωσης.

Δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής μας ότι κύριος σκοπός του "ευρωπαϊσμού" μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο καταρχήν παραμένει ο ίδιος που σημειώθηκε από τον Β.Ι. Λένιν στην εκτίμηση του συνθήματος των ΗΠΑ, δηλαδή η πάλη ενάντια στο σοσιαλισμό. Οι θεωρητικοί του "ευρωπαϊσμού" επιδιώκουν να συνενώσουν οικονομικά και πολιτικά τα δυτικοευρωπαϊκά κράτη, ώστε αυτά να αντιπαραταθούν πιο πετυχημένα στο σοσιαλιστικό κόσμο, που τα σύνορά του, μετά τη νίκη των σοσιαλιστικών επαναστάσεων προωθήθηκαν στην καρδιά της Ευρώπης.

Ο παράγοντας ΗΠΑ έδρασε προς δύο εντελώς αντίθετες κατευθύνσεις. Η μία κατεύθυνση σχετίζεται με τα αμερικάνικα μονοπώλια και τον κοινό εκπρόσωπό τους, το αμερικάνικο κράτος. Επίσης, τάση τους κι επιδίωξή τους στάθηκε και στέκει πάντα η με κάθε τρόπο διεύρυνση των αγορών.

Ανάμεσα στις οικονομικές προϋποθέσεις, που διευκόλυναν τη

Διείσδυση των αμερικανικών κεφαλαίων στη δυτικοευρωπαϊκή οικονομία είναι το γεγονός, ότι στις χώρες της Ε.Ο.Κ. το επίπεδο της συγκέντρωσης της παραγωγής σε σχέση με τον όγκο της αγοράς είναι γενικά χαμηλότερο από το αντίστοιχο επίπεδο των ΗΠΑ. Ήταν κατά συνέπεια τα αμερικάνικα μονοπώλια πολύ δυνατότερα από τα ευρωπαϊκά και έγιναν ακόμα δυνατότερα μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, που εξαιτίας του οι θέσεις των ΗΠΑ στον κεφαλαιοκρατικό κόσμο δυνάμωσαν ακόμα περισσότερο το βάρος των δυτικών ευρωπαϊκών χωρών. Ο μεταπολεμικός ηγετικός ρόλος των ΗΠΑ στο δυτικό κόσμο εκφράζει απευθείας τον ηγετικό ρόλο των αμερικάνικων μονοπωλίων πάνω στα ευρωπαϊκά. Η σύγκριση, εξάλλου, των αμερικάνικων εταιριών με τις δυτικοευρωπαϊκές δείχνει ολοκάθαρα την υπεροχή των πρώτων. Το 1972 ο αριθμός των εταιριών με ενεργητικό πάνω από 1 δισ. δολάρια, στις ΗΠΑ έφθαναν τα 119, ενώ στη Δυτ. Ευρώπη τα 79, με κυκλοφορία πάνω από 1 δισ. δολάρια ήταν αντίστοιχα 140 και 76, με κέρδη πάνω από 100 δισ. δολάρια 55 και 14.

Φανερό, λοιπόν, ήταν το συμφέρον των ΗΠΑ από τη δημιουργία ευρύτερων οικονομικών χώρων, που μέσα σ'αυτούς θα μπορούσαν, και τα κεφάλαιά τους να επενδύουν και τα προϊόντα τους να διαθέτουν. Τούτο στάθηκε βάση και αφετηρία της συνεργασίας των ΗΠΑ στην Ε.Ο.Κ. Υπήρχε μάλιστα ένας διπλός φόβος. Να δυναμώσουν τα μονοπώλια των κρατών-μελών της Ε.Ο.Κ. κατά τρόπο ανταγωνιστικά επικίνδυνο για τα αμερικανικά μονοπώλια και ακόμα, να αποκλειστούν με τον καιρό τα αμερικάνικα προϊόντα από την Κοινή Αγορά. Επειδή αυτή θα θέσπιζε υψηλούς τελωνειακούς δασμούς για εισαγωγές από τρίτες χώρες. Επρεπε να εξισορροπηθούν πετυχημένα η νομοτε-

λειακή τάση των μονοπωλίων για δημιουργία ευρύτερων οικονομικών χωρών, όπως, η Ε.Ο.Κ. και οι φόβοι από μια τέτοια δημιουργία. Αυτό το πέτυχαν. Οι ΗΠΑ στα πρώτα τουλάχιστον βήματα της Ε.Ο.Κ., μ' ένα και μόνο στρατήγημα, με τις επενδύσεις τους και τις εξαγωγές τους που τις πραγμάτωσαν με τον ακόλουθο τρόπο:

Πριν ακόμα υπογραφεί η Σύμβαση της Ρώμης για την Κοινή Αγορά, τα πιο ισχυρά αμερικάνικα μονοπώλια είχαν προβεί σε αξιόλογες επενδύσεις και είχαν δημιουργήσει στις διάφορες δυτικοευρωπαϊκές χώρες εκατοντάδες παραρτήματα των εργοστασίων τους. Η αμερικάνικη εταιρία π.χ. "Χένρυ Κάιτερ" κατέχει αρκετά εργοστάσια για μηχανήματα χαλυβουργίας και η "Κατερπίλερ Τράκτορ" ίδρυσε στην ίδια πόλη ένα νέο μεγάλο εργοστάσιο. Χάρη στα παραρτήματα του είδους αυτού οι μεγάλες εταιρίες και οι εμπορικοί οίκοι των ΗΠΑ θα μπορούνε να διοχετεύουν την παραγωγή τους στην Κοινή Αγορά, χωρίς καμία ενόχληση από τους ψηλούς τελωνειακούς δασμούς για εισαγωγές από τρίτες χώρες. Ταυτόχρονα και με σκοπό να αυξήσουν την ανταγωνιστική τους ικανότητα, πολλοί οίκοι της Κοινής Αγοράς επιδίωξαν και επιδιώκουν να κλείσουν συμφωνίες με τα δυνατά αμερικάνικα μονοπώλια και ιδιαίτερα στη χημική, ηλεκτρονική και ατομική βιομηχανία.

Το μονοπωλιακό κεφάλαιο των ΗΠΑ στηριζόμενο στην τεχνική του υπεροχή, προχώρησε πιο πολύ σε επενδύσεις, ώστε συνολικά οι άμεσες αμερικάνικες ιδιωτικές επενδύσεις, στις χώρες της Κοινής Αγοράς από το 1950 μέχρι τις αρχές του 1964 εμφανίζονται όπως ακολουθούν σε εκατομμύρια δολάρια.

ΧΩΡΕΣ	1950	1957	1960	1961	1962	1963
Δυτ. Γερμανία	204	581	1006	1177	1476	1772
Γαλλία	217	464	741	857	1030	1235
Ιταλία	63	252	384	483	554	668
Κάτω Χώρες	84	191	283	310	376	445
Βέλγιο	69	192	231	261	268	351
ΣΥΝΟΛΟ	637	1680	2645	3088	3722	4471

Τελικά το 1972 οι άμεσες αμερικάνικες επενδύσεις στη Δυτ. Ευρώπη έφτασαν τα 30 δισ. δολάρια. Το 1970 στη Δυτ. Γερμανία αναλογούσαν το 40% περίπου των άμεσων ιδιωτικών επενδύσεων των ΗΠΑ στις χώρες της ΕΟΚ. Από το 1963 μέχρι το 1970 μόνο, οι άμεσες επενδύσεις κεφαλαίων των μονοπωλίων των ΗΠΑ μεγάλωσαν πέντε φορές σχεδόν στο Βέλγιο και δύο φορές στη Γαλλία.

Η δεύτερη κατεύθυνση, που έδρασε ο παράγοντας ΗΠΑ για τη δημιουργία της Κοινής Αγοράς ήταν διαμετρικά αντίθετη προς την προηγούμενη και σχετίζεται με τα ευρωπαϊκά μονοπώλια και τους εκπροσώπους τους, τα αστικά ευρωπαϊκά κράτη.

Τα ευρωπαϊκά μονοπώλια ήταν βέβαια, πως με την πραγμάτωση της Ε.Ο.Κ. θα ελαττώνονταν σημαντικά η εξάρτηση των χωρών της Ευρώπης, που μετέχουνε σ'αυτή, από το αμερικάνικο κεφάλαιο. Επιτάχυναν λοιπόν τη δημιουργία της Ε.Ο.Κ. για να μπορέσουν να απαλλαγούν από τον ανταγωνισμό των αμερικάνικων μονοπωλίων και να μπορούν να εκμεταλλεύονται μόνο τους και ανενόχλητα τουλάχιστον το δικό τους χώρο. Αυτό συνέπεφτε και με την επιθυμία των ευρωπαϊκών λαών, που το εθνικό τους γόητρο πολλές φορές τραυματι-

ζόταν από τις άστοχες επεμβάσεις των Αμερικάνων, που θεωρούσαν τις ευρωπαϊκές χώρες σαν εξαρτημένες οικονομίες.

Η άποψη αυτή των ευρωπαϊκών μονοπωλίων, ενώ κατά τα πρώτα χρόνια της Ε.Ο.Κ. δε φαινόταν να ανταποκρίνεται στα πράγματα με την πάροδο του χρόνου αρχίζει να βρίσκει δικαίωση.

Αλλα, τόσο τα Ευρωπαϊκά όσο και τα αμερικάνικα μονοπώλια κινούνται από ζωτικές ανάγκες τους να διεισδύσουν κύρια στις αναπτυσσόμενες φρεσκοανεξάρτητες χώρες πρώην αποικίες που επιδιώκουν να τις κατακτήσουν και πάλι οικονομικά τουλάχιστον. Αυτό, σκέφτηκαν ότι μπορούσαν να το πετύχουν δημιουργώντας μια ισχυρότατη οικονομική οργάνωση των πιο αναπτυγμένων καπιταλιστικών χωρών της Ευρώπης οργάνωση που να έχει και τις πιο μεγάλες δυνατότητες για τέτοια επέκταση και να δημιουργεί επίσης την εντύπωση ότι δεν πρόκειται για επεκτατικές τάσεις του ενός ή του άλλου κράτους, αλλά για οικονομική βοήθεια και οικονομική συνεργασία που παρέχεται από ένα υπερεθνικό και υπερκρατικό οργανισμό ιδρυμένο με μόνο σκοπό να βοηθήσει στην ταχύρυθμη οικονομική τους ανάπτυξη. Ήταν λοιπόν, ανάγκη να δημιουργηθεί η Ε.Ο.Κ. Εξάλλου αυτή θα στήριζε οικονομικά και το ΝΑΤΟ, χρήσιμη στρατιωτική οργάνωση, εάν θα λάχαινε να χρειαστεί και η δυναμική επίδειξη ή η "συνεργασία" από δυναμική θέση, που θα ήταν κι αυτή υπερεθνική και υπερκρατική οργάνωση με σκοπό την "αμυνα" και την "υπεράσπιση" του δυτικού πολιτισμού.

Ολα όσα είπαμε, δείχνουν τη νομοτελειακή πορεία που έκανε να φυτρώσει σαν ιδέα η Ε.Ο.Κ., να κυοφορηθεί και να γεννηθεί μέσα στους κόλπους του μεταπολεμικού Δυτικού κόσμου.

Δ. ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.

Κατά την περίοδο της κυοφορίας της Ε.Ο.Κ. και μετά τη γέννησή της, όχι και λίγες στάθηκαν οι διαμάχες, οι αντιθέσεις και οι δυσκολίες στην υιοθέτησή της, τόσο από τα κράτη-μέλη, όσο και από χώρες μη μέλη.

Οι ΗΠΑ. Πολλές και εύκολες επιφυλάξεις είχαν οι ΗΠΑ προς το μέλλον και τις επιπτώσεις από την ανάπτυξη της Ε.Ο.Κ. που οι αμερικάνικοι οικονομικοί παράγοντες παρακολουθούν με δυσπιστία και ανησυχία. Είναι βέβαιο ότι οι ΗΠΑ ενίσχυσαν από την αρχή την προσπάθεια να δημιουργηθεί η Ε.Ο.Κ. για οικονομική και ιδιαίτερα για πολιτικούς λόγους. Όσο για τα οικονομικά συμφέροντα των ΗΠΑ ήταν δυνατό αυτά να κατοχυρωθούν. Με τα πολλά και δυνατά πλοκάμια, που μεταπολεμικά, κατά κύριο λόγο, τα αμερικάνικα μονοπώλια και το ισχυρό αμερικάνικο κεφάλαιο διακλαδώσανε μέσα στην ευρωπαϊκή οικονομική ζωή, ιδιαίτερα των κρατών-μελών της Ε.Ο.Κ. εξασφαλίζονταν από τη μία μεριά οι απευθείας εξυπηρέτηση των οικονομικών αμερικάνικων συμφερόντων και από την άλλη η δυνατότητα να ελέγχεται η πολιτική της Ε.Ο.Κ. και να προσανατολίζεται κάθε τόσο προς τα αμερικάνικα συμφέροντα. Παρ'όλα αυτά η δημιουργία και η ανάπτυξη μιας κολοσσιαίας οικονομικής ένωσης στην Ευρώπη δεν μπορούσε θεωρητικά, και δεν μπορεί, όπως βλέπουμε στην πράξη, να βρίσκεται και να μένει πάντα κάτω από τον έλεγχο των αμερικάνικων συμφερόντων.

Γι'αυτό και οι ανησυχίες και οι δυσπιστίες για το μέλλον.

Βαθύτερες αντιθέσεις ωριμάζουν που την εκδήλωσή τους δεν μπορούνε να αποτρέψουν για πολύ καιρό ακόμα λόγω πολιτικής σκοπιμότητας. Από το 1962 ο γνωστός αμερικάνος δημοσιολόγος Λίππμαν έγραφε ύστερ'από επίσκεψη του στις χώρες της Ευρώπης, ότι η κρίση μέσα στους κόλπους του ΝΑΤΟ δεν αποκλείεται να οφείλεται στο περιστατικό ότι, η πρόοδος της Ε.Ο.Κ. κλονίζει την αμερικάνικη κυριαρχία μέσα στη Δυτική συμμαχία.

Το γαλλογερμανικό συνεταιρισμό, σπονδυλική στήλη της Ε.Ο.Κ. Ο Ντε Γκωλ τον θεωρούσε σαν μια αναγκαία προϋπόθεση για τη δημιουργία ενός δυτικοευρωπαϊκού μπλοκ που θα εργαστεί για ανακατατάξεις σε παγκόσμια κλίμακα σε βάρος των σοσιαλιστικών χωρών, αλλά, κατά κάποιο τρόπο, και σε βάρος των αγγλοσαξωνικών χωρών που σήμερα κυριαρχούνε οικονομικά και πολιτικά στο μεγαλύτερο μέρος του υποανάπτυκτου και αναπτυσσόμενου κόσμου, με τις πρώτες ύλες του, τα καύσιμα και τα τρόφιμά του. Ανάμεσα σε Δυτικογερμανούς και Γάλλους υπάρχουν βέβαια, διαφορές όπως και ανάμεσα σε Αμερικάνους και Αγγλους, και οι δύο μάλιστα ξαναφουρνώνουν κατά περιόδους σε βαθμό που να κυριαρχούνε κατά τις περιόδους αυτές στη διεθνή πολιτική ζωή. Η όξυνση των αντιθέσεων ανάμεσα Δυτ. Γερμανίας και Γαλλίας τόσο στον οικονομικό, όσο και στον πολιτικό τομέα, οδήγησε την Ε.Ο.Κ. σε σοβαρή κρίση.

Επίσης παρατηρούμε ότι οι ΗΠΑ με τη βοήθεια της Μ. Βρετανίας εργάζονται συστηματικά σε κάθε περίπτωση που υπάρχουν ενδείξεις ανταρσίας των Δυτικοευρωπαίων προς την κατεύθυνση να προκληθεί ή να αυξηθεί διεθνής ένταση, με το σκοπό να πετύχουν, με την διεθνή ένταση την ξαναπρόσδεση των Δυτικογερμανών στο δικό τους

άρμα.

Οι αμερικάνικοι κυβερνητικοί κύκλοι δεν προβλέψανε όλες τις συνέπειες της Ε.Ο.Κ., που δημιουργήθηκε με την ενεργό συμμετοχή τους. Η ένταση του ανταγωνισμού από μέρους της Δ. Ευρώπης συντρέπει ώστε να επιδεινώνεται παραπέρα το εμπόριο και το ισοζύγιο πληρωμών των ΗΠΑ, καθώς επίσης και να οξύνεται ο "πόλεμος συναλλάγματος" των ιμπεριαλιστικών χωρών. Η προχωρημένη εφαρμογή στις χώρες της Ε.Ο.Κ. του ενιαίου δασμολογίου και η σημαντική μείωση του φόρου κατανάλωσης δυσκολεύουν τις αμερικάνικες εξαγωγές προς τις χώρες αυτές. Τα μονοπώλια των ΗΠΑ προσπαθούν να αποτρέψουν τις αρνητικές για τα ίδια συνέπειες των μέτρων αυτών της Ε.Ο.Κ. με τη βοήθεια της εξαγωγής κεφαλαίου. Τα αμερικάνικα μονοπώλια ίδρυσαν παραρτήματα στους πιο βασικούς κλάδους της βιομηχανίας των δυτικοευρωπαϊκών χωρών και χώνονται μέσα σ'αυτές, παρακάμπτοντας τους τελωνειακούς φραγμούς της Ε.Ο.Κ. Αυτό όμως δεν εξουδετερώνει τη ζημιά που παθαίνουν οι ΗΠΑ από το δυτικοευρωπαϊκό ανταγωνισμό.

Ο πιο γοργός, σε σύγκριση με τον αμερικάνικο ρυθμός ανάπτυξης της Ε.Ο.Κ, οδήγησε στην αύξηση της μερίδας των χωρών αυτών στη παγκόσμια καπιταλιστική παραγωγή, στο διεθνές εμπόριο και στα αποθέματα χρυσού. Για πρώτη φορά στα μεταπολεμικά χρόνια σκιαγραφείται η δυνατότητα να δημιουργηθεί δυτικοευρωπαϊκό ιμπεριαλιστικό "κέντρο δύναμης" ίσο ή περίπου ίσο με των ΗΠΑ, ως προς το έμψυχο και άψυχο υλικό, ως προς τον όγκο της βιομηχανικής παραγωγής και το εξωτερικό εμπόριο. Η Δυτ. Γερμανία, η Γαλλία και ως ένα βαθμό η Ιταλία άρχισαν να αξιώνουν μεγαλύτερο ρόλο στη

διαμόρφωση της παγκόσμιας πολιτικής του ΝΑΤΟ. Η Γαλλία και η Δ. Γερμανία επιδιώκουν φανερά πια να αποκτήσουν δική τους "πυρηνική στρατηγική δύναμη". Στις συνθήκες αυτές η Ε.Ο.Κ. συνοδεύεται από την όξυνση των σχέσεων ανάμεσα στα δυτικοευρωπαϊκά κράτη και ΗΠΑ.

Επιδιώκοντας να ενισχύσουν τη στρατιωτικοπολιτική συμμαχία της Δύσης, οι ΗΠΑ έσπρωχναν απροσχημάτιστα τη Μ. Βρετανία και άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες να μπουνε στην Ε.Ο.Κ. Μ'αυτό τον τρόπο ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός επιδιώκει να κατανικήσει την οικονομική διάσπαση της Δυτ. Ευρώπης και ταυτόχρονα να αδυνατίσει τις φυγόκεντρες τάσεις που σημειώνονται στο βορειοατλαντικό συνασπισμό, και τέλος να χρησιμοποιήσει προς το συμφέρον του τις ανάμεσα στα μέλη αυτά αντιθέσεις.

Ο συσχετισμός των οικονομικών δυνάμεων στο στρατόπεδο του ιμπεριαλισμού έχει αλλάξει, όχι προς όφελος των ΗΠΑ. Γι'αυτό οι ΗΠΑ δεν μπορούν πια να επιβάλουν τη θέλησή τους στη Δ. Ευρώπη, τουλάχιστον με τη λίγο ή πολύ αυθαίρετη μορφή που το έκαναν μέχρι σήμερα, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι έχουν εγκαταλείψει τις αξιώσεις τους για παγκόσμια κυριαρχία πάνω στον καπιταλιστικό κόσμο. Απλά και μόνο κινιούνται προς το σκοπό αυτό με άλλες μορφές: Οι ΗΠΑ υποστηρίζουν την αλληλεγγύη ανάμεσα στην αστική και μονοπωλιακή τάξη και κατ'επέκτασή της τη συγκρότηση ευρύτερου οικονομικού συνασπισμού, τη διεύρυνση της δυτικοευρωπαϊκής ένωσης σε ατλαντική κλίμακα με βάση μια συμφωνία "ισότιμης" συνεργασίας των ΗΠΑ με την Ε.Ο.Κ. Επιδιώκάν' και επιδιώκουν να κατέχουν πάντα τη θέση του διαιτητή στις σχέσεις τόσο των δυτικοευρωπαϊκών χωρών, όσο και στις σχέσεις ανάμεσα στις τελευταίες αυτές χώρες

και στα υπόλοιπα κράτη του καπιταλιστικού κόσμου. Τέλος οι ΗΠΑ υπολόγιζαν ότι με την είσοδο της Μ. Βρετανίας στην Ε.Ο.Κ. θα πετύχαιναν κοντά στ'άλλα να δώσουν πλήγμα στο βρετανικό σύστημα των αυτοκρατορικών προτιμήσεων και ότι στις αγορές, όπου κάποτε κυριαρχούσαν τα αγγλικά μονοπώλια, θα επεκταθούν ακόμα περισσότερο οι θέσεις των αμερικάνικων μονοπωλίων.

Οι ΗΠΑ νιώθουν τη δυτικοευρωπαϊκή "ένωση" ταυτόχρονα και σαν πολιτική αναγκαιότητα απέναντι στο σοσιαλιστικό κόσμο και σαν οικονομική απειλή για τον ίδιο τον εαυτό τους. Την οικονομική απειλή οι ΗΠΑ προσπαθούν να την αποτρέψουν προσεγγίζοντας την Ε.Ο.Κ. με τη διάλυσή της μέσα σε ευρύτερες "ατλαντικές" κρατικο-μονοπωλιακές συμφωνίες. Αλλά τα νέα αυτά σχέδια σκοντάφτουν σε σοβαρά εμπόδια, τόσο μέσα στις ΗΠΑ, όσο και πέρα από τα σύνορά τους. Οι εκπρόσωποι διαφόρων αμερικάνικων μονοπωλίων εκφράζουν τη δυσαρέσκειά τους για τη δυνατότητα να μπαίνουν ανεμπόδιστα ορισμένα δυτικοευρωπαϊκά προϊόντα στην εσωτερική αγορά των ΗΠΑ. Αλλά και οι χώρες της Κοινής Αγοράς δεν είναι πρόθυμες να χαλαρώσουν την επίθεσή τους ενάντια στις οικονομικές θέσεις των ΗΠΑ στη Δυτ. Ευρώπη και σ'ολόκληρο τον καπιταλιστικό κόσμο. Ολα αυτά οδηγούν αναπότρεπτα σε ακόμα μεγαλύτερη όξυνση των αντιθέσεων ανάμεσα ΗΠΑ και κράτη της Ε.Ο.Κ.

α. Οι υπανάπτυκτες και οι αναπτυσσόμενες χώρες.

Το μονοπωλιακό κεφάλαιο επιδιώκει διαμέσου της Ε.Ο.Κ. όχι μόνο να κρατήσει τα παλιά αποικιακά του προνόμια, αλλά και να αποκτήσει νέα, να οργανώσει από κοινού την εκμετάλλευση των

πλουτοπαραγωγικών πόρων των οικονομικά καθυστερημένων χωρών. Με την έννοια αυτή η Ε.Ο.Κ. είναι μία νέα μορφή συλλογικού νεοαποικισμού, είναι ένας συλλογικός αποικιοκράτης. Μια και σήμερα στη Δυτ. Γερμανία αναλογεί σχεδόν η μισή βιομηχανική παραγωγή όλων των χωρών της Ε.Ο.Κ. και από τα δέκα μεγαλύτερα τραστ της Ε.Ο.Κ. τα οχτώ είναι δυτικογερμανικά, γίνεται φανερό ότι τα μονοπώλια της Δυτ. Γερμανίας επιδιώκουν διαμέσου της Κοινής Αγοράς, να επιβάλουν την οικονομική τους κυριαρχία όχι μόνο στη Δυτ. Ευρώπη αλλά και στις υπανάπτυκτες και στις αναπτυσσόμενες χώρες και να πετύχουν με "ειρηνικά" μέσα να ξαναμοιράσουν τις "σφαίρες" επιρροής, πράγμα που ο γερμανικός ιμπεριαλισμός δεν μπόρεσε να πετύχει με τη δύναμη των όπλων στο Β' παγκόσμιο πόλεμο.

Προτείνοντας φαινομενικά ελκυστικούς όρους, τα μονοπώλια προσπαθούν να σπρώξουν στην Κοινή Αγορά όλο και περισσότερες οικονομικά καθυστερημένες χώρες. Έχουν για το σκοπό αυτό να προτείνουν και την έξυπνα επινοημένη μορφή της "σύνδεσης" αντί για την πλήρη ένταξη. Ιδιαίτερη οξύτητα αποκτάει το ζήτημα αυτό για τις πρώην αποικίες της Γαλλίας και της Αγγλίας στην Αφρική που η οικονομία τους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις πρώην μητροπόλεις. Έχουμε εδώ μια παραλλαγή του σχεδίου "Ευραφρική" δηλαδή του σχεδίου να διατηρηθούν και να ενισχυθούν στην περιοχή αυτή οι θέσεις του ευρωπαϊκού ιμπεριαλισμού, να εξασφαλιστούν οι πρώτες ύλες και η εργατική δύναμη των αφρικανικών χωρών. Η λεγόμενη "συλλογική αντιμετώπιση" των αφρικάνικων προβλημάτων από την Ε.Ο.Κ. δεν είναι παρά μία συντονισμένη προσπάθεια ενάντια στα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα των λαών της Αφρικής.

Η συνθήκη της Ρώμης βάζει σε μειονεκτική θέση εκείνες τις υπανάπτυκτες και αναπτυσσόμενες χώρες, που θα αποφάσιζαν να συνδεθούν στην Ε.Ο.Κ. Στις χώρες αυτές δίνεται το δικαίωμα να εξάγουν τα γεωργικά τους προϊόντα στα κράτη της Κοινής Αγοράς με προνομιακούς δασμούς. Ταυτόχρονα όμως οι "συνδεδεμένες" χώρες υποχρεώνονται να μειώσουν και τους δικούς της δασμούς. Έτσι, οι διάφορες χώρες της Δυτικής Αφρικής που συνδέθηκαν με την κοινή Αγορά μείωσαν κιόλας από το 1962 κατά 30% τους δασμούς για τα προϊόντα που εισάγουν από τις χώρες της Ε.Ο.Κ.

Συνδέοντας την τύχη τους, με την Κοινή Αγορά, οι υπανάπτυκτες και αναπτυσσόμενες αυτές χώρες κινδυνεύουν να μείνουν στην κατάσταση του αγροτικού συμπληρώματος ολόκληρου συνασπισμού ιμπεριαλιστικών δυνάμεων. Ταυτόχρονα, η ελεύθερη εισαγωγή βιομηχανικών προϊόντων από τα αναπτυγμένα καπιταλιστικά κράτη θα υπονομεύσει σε επικίνδυνο βαθμό τη μη εύρωστη ακόμα εθνική βιομηχανία, θα στερήσει από τις "συνδεδεμένες" χώρες τη δυνατότητα να εφαρμόσουν πολιτική εκβιομηχάνιση.

Η πραγμάτωση των σχεδίων των ιδρυτών της Κοινής Αγοράς θα οδηγούσε επίσης στην υπονόμηση του κρατικού τομέα της οικονομίας των προμνημονευμένων χωρών, στη συνέχιση των μισοφεουδαρχικών σχέσεων στον αγροτικό τομέα, στη διατήρηση της παλιάς αποικιακής συγκρότησης της οικονομίας τους και στην παγίωση της συνεχιζόμενης εκμετάλλευσης των χωρών αυτών από το ξένο κεφάλαιο.

Είναι βέβαια γνωστή η θεωρία των "συγκριτικών εξόδων παραγωγής" που έχει την καταγωγή της από τον David Ricardo. Κατά τη θεωρία αυτή είναι χρησιμο η κάθε χώρα να ειδικεύεται στην

εξαγωγή των προϊόντων όπου έχει συγκριτικό πλεονέκτημα. Δηλαδή προϊόντα που αποκτούν να χρησιμοποιηθεί για κύριο λόγο ο συντελεστής παραγωγής, που αφθονεί σ' αυτή τη χώρα και που γι' αυτό η τιμή του είναι σχετικά χαμηλή.

Γνωστές επίσης είναι και οι εξαιρέσεις της θεωρίας των συγκριτικών εξόδων, ιδιαίτερα σε ότι σχετίζεται με την περίπτωση της "νηπιακής" βιομηχανίας. Οι εξαιρέσεις αυτές αποκτούν ιδιαίτερη σημασία για τις σημερινές καθυστερημένες χώρες και κυριότερα, κάτω από τις εξαιρετικά δυναμικές συνθήκες της ανάπτυξής τους.

Ετσι, οι οικονομολόγοι των καθυστερημένων χωρών αποκρούουν γενικά, ότι η κλασική θεωρία του διεθνικού καταμερισμού της εργασίας βρίσκεται σε ριζική αντίφαση προς τις ζωτικές ανάγκες και τα συμφέροντα των υπανάπτυκτων και αναπτυσσομένων και ότι αυτή έχει σαν αναπόφευκτη συνέπεια να διατηρηθούν οι καθυστερημένες χώρες στο στάδιο της εξαγωγής γεωργικών προϊόντων και πρώτων υλών χωρίς ανάπτυξη δικής τους βιομηχανίας. Ειδικότερα η θεωρία της "περιφερειακής οικονομίας" του καθηγητή Ραούλ Πρέμπις παρουσιάζει ξεχωριστό ενδιαφέρον γιατί υποστηρίζει με σοβαρά επιχειρήματα την ανάγκη να εκβιομηχανιστούν οι υπανάπτυκτες και αναπτυσσόμενες χώρες, ιδιαίτερα οι χώρες με σημαντική έκταση, πληθυσμό και πλουτοπαραγωγικούς πόρους.

Αλλά η Ε.Ο.Κ. στρέφεται και ενάντια στα συμφέροντα των υπανάπτυκτων και αναπτυσσομένων χωρών, που δεν έχουν ακόμα συνδεθεί μ' αυτό τον Οργανισμό. Θα περιοριστούν οι δυνατότητες για κατανάλωση στις δυτικοευρωπαϊκές αγορές των προϊόντων των

προμνημονευμένων χωρών, που παράγουν και εξάγουν τις ίδιες πρώτες ύλες και τα είδη διατροφής με τις "συνδεδεμένες" χώρες. Είναι φανερό η διάκριση σε βάρος των νεαρών εθνικών κρατών, που ακολουθούν ανεξάρτητη οικονομική πολιτική.

Η οικονομική ένωση της Δυτ. Ευρώπης μεγαλώνει το άνοιγμα της "ψαλίδας" των τιμών ανάμεσα σε βιομηχανικά προϊόντα και πρώτες ύλες και μ' αυτό τον τρόπο δυναμώνει την ανισότιμη ανταλλαγή με τις υπανάπτυκτες και αναπτυσσόμενες χώρες. Έχει υπολογιστεί ότι χάρη στη φύση των εμπορικών συναλλαγών με τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, οι υπανάπτυκτες χώρες χάνουν τη χρονιά 14-16 δισ. δολάρια. Η δημιουργία της Κοινής Αγοράς προκάλεσε, όπως ήταν επόμενο, σοβαρή ανησυχία σε πολλές προκάλεσε, όπως ήταν επόμενο, σοβαρή ανησυχία σε πολλές καθυστερημένες χώρες της Ασίας, της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής, που φοβούνται, κοντά στα άλλα και σημαντική μείωση στη διάθεση των αγροτικών τους προϊόντων στις αγορές της Δυτ. Ευρώπης.

Απαντώντας στη δημιουργία του κλειστού οικονομικού συνασπισμού της Ε.Ο.Κ. οι καθυστερημένες και αναπτυσσόμενες χώρες καταφεύγουν στη δημιουργία δικών τους εμπορικών-οικονομικών οργανισμών, που δεν εξαρτιούνται από τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις και αντίθετα στρέφονται εναντίον τους. Το περιστατικό αυτό αποτελεί σημαντικό προοδευτικό φαινόμενο στον αγώνα των λαών για την οικονομική ανεξαρτησία τους και για να κατανικήσουν την προαιώνια καθυστέρησή τους. Στις χώρες αυτές γίνεται όλο και πιο αισθητή η ανάγκη να εφαρμοστεί ένα αυστηρό σύστημα κρατικού ελέγχου για το εξωτερικό εμπόριο και το συνάλλαγμα που να φτάνει

ως τη μονοπώληση, από το κράτος, του εξωτερικού εμπορίου, πράγμα που έχει γίνει κιόλας σε μερικές χώρες. Και σωστά, γιατί με τις συνθήκες των αναπτυσσόμενων χωρών η μονοπώληση του εξωτερικού εμπορίου από το κράτος, αποτελεί το καλύτερο μέσο για να προστατευτεί η νεαρή, αδύνατη ακόμα βιομηχανία, από την οικονομική επέμβαση των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων.

Η ανάπτυξη όμως των νεαρών κρατών γίνεται μέσα σε νέες διεθνικές συνθήκες. Η δημιουργία του παγκόσμιου σοσιαλιστικού συστήματος, η ανάπτυξη των αμοιβαίων οικονομικών σχέσεων ανάμεσα στις σοσιαλιστικές χώρες και στα νεαρά κυρίαρχα κράτη, η απώλεια για τον ιμπεριαλισμό του μονοπωλίου στην προμήθεια του εξοπλισμού, στη χορήγηση επιστημονικοτεχνικής βοήθειας και πιστώσεων προς τις αναπτυσσόμενες χώρες, όλα αυτά δίνουν τη δυνατότητα στις υπανάπτυκτες και αναπτυσσόμενες χώρες να συναλλάσσονται ελεύθερα προς αμοιβαίο όφελος.

β. Η γεωργική παραγωγή

Αποτελεί το περισσότερο αδύνατο σημείο, όχι μόνο στις σχέσεις της Ε.Ο.Κ. με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, αλλά και μέσα στους κόλπους της. Η συμφωνία για την εφαρμογή κοινής πολιτικής είναι δύσκολη, γιατί κάθε χώρα προσαρμόζει τον προστατευτισμό της και γενικά την τακτική της ανάλογα με τις ιδιορρυθμίες του αγροτικού της τομέα. Όπως έχουμε αναπτύξει, η άρνηση, αρχικά της Μ. Βρετανίας να ενταχθεί στην Ε.Ο.Κ. οφειλόταν κατά κύριο λόγο στους δισταγμούς της να ακολουθήσει τη κοινή γεωργική πολιτική, μ'όλο που η προσχώρηση κρίθηκε αργότερα επιτακτική για άλλους

λόγους. Με τη Σύμβαση της Ρώμης, οι χώρες της Ε.Ο.Κ. αναλάβανε την υποχρέωση να εναρμονίσουν τη γεωργική τους πολιτική και με βάση τις σχετικές διατάξεις έγινε η αντίστοιχη επεξεργασία από την επιτροπή της Κοινότητας και από το τεχνικό της επιτελείο κατά τρόπο, που να υπάρχουν πιο ολοκληρωμένες προτάσεις για τα κύρια γεωργικά προϊόντα. Ωστόσο, όταν έφτασε η στιγμή να πραγματοποιηθεί η εναρμόνιση της γεωργικής πολιτικής, με συνέπεια ότι η τελωνειακή ένωση θα επεκταθεί και στα γεωργικά προϊόντα, οι αντιθέσεις συμφερόντων ανάμεσα στα κράτη-μέλη της Κοινότητας εκδηλώθηκαν πια ξεκάθαρα. Διαφωνία υπάρχει πρώτα-πρώτα ανάμεσα στις χώρες που είναι εξαγωγικές γεωργικές προϊόντων - όπως η Γαλλία και η Ολλανδία - και στις χώρες τις καταναλώτριες, όπως η Γερμανία, σχετικά με το αν πρέπει να προχωρήσει γοργά η εναρμόνιση ή να συνεχιστεί η κατάσταση που υπάρχει. Οι αγροτικές τάξεις πιέζουν τις κυβερνήσεις τους προς αντίθετες λύσεις. Στους Γάλλους αγρότες συμφέρει να επεκταθεί η τελωνειακή ένωση στα γεωργικά προϊόντα γιατί αυτό θα διευκολύνει τη διάθεση των προϊόντων τους μέσα στην περιοχή της Ε.Ο.Κ. και το ίδιο ισχύει για τους Ολλανδούς. Αντίθετα οι Γερμανοί αγρότες που έχουν ψηλή προστασία, χάρη στην επιδότηση, αντιδρούν σε κάθε μεταβολή της σημερινής κατάστασης και επηρεάζουν αντίστοιχα της στάση της γερμανικής κυβέρνησης.

Αλλά και ανάμεσα στις εξαγωγικές χώρες που καταρχήν επιθυμούν την τελωνειακή ένωση, υπάρχουν σοβαρές διαφωνίες ως προς το συγκεκριμένο περιεχόμενο της κοινής γεωργικής πολιτικής πάνω σε ένα ή περισσότερα γεωργικά προϊόντα. Έτσι π.χ. οι προτάσεις της επιτροπής της Κοινότητας ως προς την κοινή πολιτική

για το σάρι, ενώ κρίνονται συμφέρτικες από τη γαλλική πλευρά, αποκρούονται από την ολλανδική. Η ρύθμιση που προτείνεται είναι να ορίζεται τιμή ασφαλείας με βάση ένα μέσον όρο, που εξασφαλίζει, όπως φαίνεται, ικανοποιητικό κέρδος στους Γάλλους παραγωγούς σταριού, ζημιώνει όμως την ολλανδική κτηνοτροφία, που το κόστος της παραγωγής της αυξάνεται.

Η πρακτική σημασία των αντίθετων αυτών συμφερόντων και των διαφωνιών, όπου οδηγούνε, μέσα στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, βρίσκεται σε τούτο, ότι μπορεί να οδηγήσουνε σε μια ατέλειωτη εκκρεμότητα, που οι απώτερες συνέπειες για την ίδια την Ε.Ο.Κ. είναι αδύνατο να προβλεφτούν. Η Ε.Ο.Κ. δημιούργησε πια καταστάσεις, απ'όπου τα κράτη-μέλη της είναι αδύνατο να αποδεσμευτούν, αλλά αυτό ακριβώς τους δημιουργεί τεράστια άλυτα προβλήματα πάνω σε άλλες καταστάσεις.

γ. Δυνάμεις που βοηθούν την ανάπτυξη της Ε.Ο.Κ.

Από όσα ως τώρα αναπτύξαμε διαφαίνεται, ότι υπάρχουν δυνάμεις που υποβοηθούν την ανάπτυξη της Ε.Ο.Κ. και δυνάμεις που εμποδίζουν την ανάπτυξή της.

Για τις δυνάμεις που οδήγησαν στη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας μιλήσαμε στα προηγούμενα. Οι δυνάμεις αυτές χωρίζονται σε εσωτερικές και εξωτερικές.

(α) Εσωτερικές δυνάμεις: Σ'αυτές καταλέγονται και οι γενικότερες δυνάμεις, που ρυθμίζουν τις δυτικοευρωπαϊκές χώρες, σαν τμήμα του καπιταλιστικού κόσμου. Αυτές είναι: Ο νόμος της συγκέντρωσης της παραγωγής και της συγκεντροποίησης των κεφα-

λαίων. Ο νόμος αυτός οδηγεί κατευθείαν στη δημιουργία των μονοπωλίων και των μονοπωλιακών ενώσεων και έτσι σε μεγαλύτερη όξυνση των καπιταλιστικών αντιθέσεων. Η ανάγκη διεξόδου για την εξεύρεση νέων αγορών και νέων σφαιρών επένδυσης κεφαλαίων. Αυτό στο σημερινό συσχετισμό των δυνάμεων μπορεί να γίνει κατά κύριο λόγο μέσα στον ίδιο τον καπιταλιστικό κόσμο με τη διεύρυνση της αγοράς, με τη δημιουργία ευρύτερων οικονομικών χώρων, όπως είναι η Ε.Ο.Κ. Οργανισμοί του είδους αυτού θα έχουνε την πρόσθετη ικανότητα να συνδεθούνε με τις υπανάπτυκτες και αναπτυσσόμενες χώρες, έτσι που να πετύχουν οικονομική διείσδυση σ'αυτές και ενδεχόμενα οικονομική εκμετάλλευση και πολιτική διαφοροποίησή τους. Η ανάγκη για καταδάμαση των εσωκαπιταλιστικών αντιθέσεων δημιουργώντας διακρατικούς οργανισμούς τέτοιας δυναμικότητας οικονομικής, πολιτικής και στρατιωτικής, ώστε η διανομή των προσθέτων οικονομικών ωφελημάτων, που μπορούν να πετύχουν εσωτερικά και εξωτερικά οι οργανισμοί αυτοί να είναι για όλους ικανοποιητική.

Όλες οι εσωτερικές δυνάμεις που αναφέραμε, οδηγούν αναπότρεπτα στη διεθνοποίηση της οικονομικής ζωής, που μια απ'τις κυριότερες εκδηλώσεις της είναι, όπως είπαμε, η οικονομική ολοκλήρωση. Τα μέτρα ολοκλήρωσης έχουν σα σκοπό να εξαλείψουν την αντίθεση ανάμεσα στην τάση για διεθνοποίηση της οικονομικής ζωής, στα πλεονεκτήματα του καταμερισμού εργασίας, από τη μια μεριά και στη περιορισμένη έκταση και τις δυνατότητες των εσωτερικών αγορών στα στενά πλαίσια οργάνωσης της παραγωγής. Φυσικά η επιστημονικο-τεχνική πρόοδος αποτελεί ένα ακόμα μεγαλύτερο κίνητρο για τη

διεθνοποίηση της παραγωγής. Στη βάση της καπιταλιστικής ολοκλήρωσης βρίσκεται η συγκέντρωση της παραγωγής και του κεφαλαίου, η αύξηση της δύναμης των μονοπωλίων, η επέκταση της δραστηριότητάς τους πέρα από τα εθνικά σύνορα, το βάθεμα των αμοιβαίων σχέσεων. Οξυτάτος είναι ο αγώνας των μονοπωλίων για την κατάκτηση αγορών κατανάλωσης και για σφαίρες επιρροής, που συνοδεύεται από την τάση για συμφωνία και συνεργασία των μονοπωλίων και των μονοπωλιακών συνασπισμών διαφόρων χωρών. Παρατηρούμε μια εντατική διαδικασία για τη συγκρότηση πολυεθνικών μονοπωλίων, που εμφανίζονται σαν οι βασικότεροι προωθητές της ιμπεριαλιστικής ολοκλήρωσης. Τα μεγαλύτερα μονοπωλιακά συγκροτήματα διαθέτουν ένα πλατύ δίκτυο παραγωγικών και εμπορικών παραρτημάτων στο εξωτερικό. Αυτές οι πολυεθνικές εταιρίες επιδιώκουν να μονοπωλήσουν την παραγωγή σ' όλη την έκταση της παγκόσμιας καπιταλιστικής οικονομίας, εφαρμόζοντας το οικονομικό μοίρασμα του κόσμου.

Η πολιτική ολοκλήρωση της Κοινής Αγοράς επιταχύνει τη διαδικασία της συγκέντρωσης και υπερσυγκέντρωσης της παραγωγής και των κεφαλαίων, διευκολύνει τον πρωτοφανή πλουτισμό των μονοπωλίων. Ορισμένα "ευρωπαϊκά" μονοπώλια διαθέτουν τώρα κεφάλαια, που ξεπερνούν τους προϋπολογισμούς μερικών καπιταλιστικών κρατών.

(β) Εξωτερικές δυνάμεις: Τέτοιες δυνάμεις που σπρώχνουν στη δημιουργία της Ε.Ο.Κ. είναι: Η ύπαρξη και ανάπτυξη σε αποφασιστικό παράγοντα της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής του σοσιαλιστικού συστήματος και κατά συνέπεια, η ανάγκη για άμυνα, απέναντι του στην περίοδο της ειρηνικής συνύπαρξης.

Η ανάγκη για κοινωνικοοικονομικές βελτιώσεις στη ζωή των λαών μέσα στις καπιταλιστικές χώρες, ώστε να μην αποτελεί το σοσιαλιστικό κίνημα επικίνδυνο πόλο έλξης. Η ανάγκη να δημιουργηθεί το οικονομικό υπόβαθρο του ΝΑΤΟ. Η ανάγκη για απρόσωπη υπερκρατική διεύθυνση στις υπανάπτυκτες και αναπτυσσόμενες χώρες, με οικονομικούς μηχανισμούς δυναμικότητας στο επίπεδο των αναγκών τους. Η ύπαρξη αμερικάνικων συμφερόντων για συνένωση, κάτω βέβαια από την επίβλεψη των ΗΠΑ, των Ευρωπαϊκών κρατών.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Α. Όπως είπαμε, τα κράτη-μέλη της Ε.Ο.Κ. βρίσκονταν και πριν ακόμα συγκροτηθεί η Κοινότητα σε οικονομική ανοδική πορεία σχετικά με τη βιομηχανική παραγωγή τους. Αυτό ήταν συνέπεια και απόρροια των συνθηκών που δημιούργησε στις χώρες αυτές ο Β' παγκόσμιος πόλεμος. Αλλά οι συνέπειες οποιουδήποτε περιστατικού είναι χρονικά περιορισμένες. Σήμερα φαίνεται να έχουν εξαντληθεί τα χρονικά περιθώρια των συνεπειών του Β' παγκοσμίου πολέμου πάνω στο οικονομικά γενικό ανέβασμα και ιδιαίτερα στο ανέβασμα της βιομηχανικής παραγωγής των χωρών-μελών της Ε.Ο.Κ. και γενικότερα των καπιταλιστικών χωρών.

Το ανέβασμα της παραγωγής στα 1964 πήγασε σε μεγάλο βαθμό από την επιτάχυνση της επενδυτικής ζήτησης, που ακολούθησε τη γοργή αύξηση της κατανάλωσης. Σε όλες τις χώρες της Κοινότητας, παρατηρούμε ιδιαίτερα κατά το 1964 μεγάλη αύξηση της επενδυτικής δραστηριότητας που έγινε όχι με κρατικές, αλλά με ιδιωτικές επενδύσεις, επενδύσεις που ενθαρρύνονται από την αύξηση του ποσοστού του κέρδους, καθώς και από τις ευνοϊκές προοπτικές για την εξέλιξη της οικονομικής συγκυρίας.

Σπουδαιότεροι παράγοντες που επιδράσανε σ' αυτό το ανέβασμα είναι οι ακόλουθοι:

(α) Η επιστημονική και τεχνική πρόοδος, που απαιτεί μεγάλες επενδύσεις, τόσο για τη δημιουργία και ανάπτυξη σειράς νέων κλάδων, όσο και για να εκσυγχρονισθούν οι υπάρχουσες επιχειρήσεις. Έτσι αυξάνεται η εντατικότητα της επενδυτικής διαδικασίας

στο σύνολο της. Κι αυτό δεν περιορίζεται μόνο στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Δεν ξεχνάμε, ότι η ανάπτυξη της επιστήμης έχει παγκόσμιο χαρακτήρα. Οι ανακαλύψεις και οι έρευνες των επιστημόνων της μιας ή της άλλης χώρας, πολύ σύντομα γίνονται κτήμα όλων των χωρών. Έτσι δεν πρέπει να υποτιμούμε τη δυνατότητα του καπιταλισμού να προσαρμόζεται στην επιστημονικοτεχνική επανάσταση της εποχής μας.

(β) Η ισχυροποίηση του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού που ασκεί όλο και μεγαλύτερη επίδραση πάνω στην ανάπτυξη της οικονομίας. Το σύγχρονο αστικό κράτος εκτός που είναι ιδιοκτήτης μεγάλων επιχειρήσεων, επηρεάζει την οικονομία με πολλούς τρόπους, π.χ. με τη χρηματοδότηση της παραγωγής και της διάθεσης των προϊόντων, με τη φορολογική του πολιτική, με την ανακατανομή του εθνικού εισοδήματος κ.α.

γ) Η στρατιωτικοποίηση της οικονομίας, μια που και η παραγωγή και η προμήθεια πολεμικού υλικού φέρνει τεράστια κέρδη στα πολεμικά μονοπώλια.

Η στρατιωτικοποίηση της καπιταλιστικής οικονομίας και η αύξηση των δαπανών για τη δημιουργία πανάκριβης σύγχρονης πολεμικής τεχνικής δυνάμωσαν την τάση των κυβερνήσεων των καπιταλιστικών χωρών για μια συνεργασία στην πραγματοποίηση τεράστιων διεθνών επιστημονικοτεχνικών και βιομηχανικών σχεδίων στρατιωτικής σημασίας.

Ιδιαίτερα στον τομέα αυτό η διακρατική οικονομική συνεργασία ορισμένων ιμπεριαλιστικών χωρών έχει πάρει στην εποχή μας πολύ μεγάλες διαστάσεις. Ανάμεσα σ'αυτά τα στρατιωτικής σημασίας

διακρατικά σχέδια είναι η παραγωγή του πυραύλου "ΧΩΚ 50" με κοινή σύμπραξη της Γαλλίας, Δυτ. Γερμανίας, Βελγίου, Ιταλίας και Ολλανδίας και με βοήθεια των ΗΠΑ. Η από κοινού παραγωγή αεροπλάνων T 104, αξίας 2 δισ. δολλαρίων. Επίσης η από κοινού διάθεση χρηματικών μέσων για την κατασκευή υποβρυχίων "Ατλάντικ" κ.λ.π.

(δ) Η αύξηση των εισοδημάτων και των καταναλωτικών δαπανών του πληθυσμού, που έχει επίδραση πάνω στην αύξηση της ζήτησης και συνακόλουθα στη διεύρυνση της παραγωγής άρα και στην ανύψωση του επιπέδου παραγωγικής απασχόλησης.

(ε) Η διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης των πρώην αποικιακών χωρών, που κατακτήσανε την πολιτική τους ανεξαρτησία. Αυτή απαιτεί αυξημένες επενδύσεις και μάλιστα σε μηχανές και τεχνικό εξοπλισμό, αγαθά που τα προμηθεύονται από τις αναπτυγμένες χώρες. Έτσι οι τελευταίες αυτές χώρες αυξάνουν αδιάκοπα τις εξαγωγές τους.

Β. Η ανοδική αυτή πορεία της οικονομίας των εκβιομηχανισμένων χωρών της Δ. Ευρώπης δεν ήταν ούτε είναι δυνατό να συνεχίζεται ασταμάτητα.

Στη Γαλλία με συγκριτικά υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης μεταπολεμικά, είχαμε γενικά σοβαρές πτώσεις το 1949-1950, το 1952-1953 και το 1958. Από το δεύτερο εξάμηνο του 1964 σημειώνονται αισθητές ταλαντεύσεις στην πορεία της βιομηχανικής παραγωγής με πτωτικές τάσεις. Το 1965 σημειώθηκε μια οικονομική στασιμότητα, αφού η αύξηση της Βιομηχανικής παραγωγής μειώθηκε μέχρι 1,9% σε σύγκριση με το 7% του 1964. Μετά την απότομη αύξηση της παραγωγής το 1969 ακολούθησε σημαντική μείωση των ρυθμών της στα 1970.

Στη Δυτ. Γερμανία, κατά τα πρώτα χρόνια σημειώθηκαν υψηλοί ρυθμοί παραγωγής, ενώ τελευταία οι ρυθμοί αυτοί μετριάστηκαν. Μέχρι το 1955 οι ρυθμοί ήταν υψηλοί, ιδιαίτερα στους κλάδους ηλεκτρενέργειας, μηχανοκατασκευών και χημείας, τόσο που η αστική προπαγάνδα την αύξηση αυτή τη διαφήμιζε σαν "οικονομικό θαύμα". Το 1958 οι ρυθμοί μειώθηκαν στη βιομηχανία μέχρι 2,8% και γενικότερα παρουσίασε χαρακτήρα κρίσης απ'όπου βγήκε και σ'αυτή την έξοδο συνέβαλε κατά πολύ η διεύρυνση των εξαγωγών που είχε σχέση και με τη διαδικασία της ολοκλήρωσης. Το 1959-1960 ακολούθησε αναζωογόνηση και άνοδος, ενώ το 1961 μείωση των ρυθμών και νέα μερική κρίση το 1963 που αγκάλιασε σειρά παλιών "παραδοσιακών" κλάδων της βιομηχανίας. Σε συνέχεια ακολούθησαν υψηλοί ρυθμοί ανόδου της παραγωγής που αντικαταστάθηκαν από την κρίση του 1967.

Στη Μ. Βρετανία, η εξέταση της οικονομικής της πορείας την ίδια χρονική περίοδο, δείχνει ότι αυτή σημείωσε μόνιμη αστάθεια στη βιομηχανική της παραγωγή. Η Μ. Βρετανία υπόφερε και υποφέρει από σοβαρή έλλειψη ισορροπίας στο εμπορικό και το ισοζύγιο πληρωμών και περνάει οξείες κρίσεις συναλλάγματος. Το 1967 η μακρόχρονη νομισματική κρίση μπλέχτηκε με τη βιομηχανική κρίση που αγκάλιασε πριν απ'όλα την παραγωγή των καταναλωτικών εμπορευμάτων. Έτσι η πορεία της καπιταλιστικής οικονομίας χαρακτηρίζεται από μεγάλη ανισομέρεια και αστάθεια κατά χώρες, κατά περιόδους, αν και ο συνολικός όγκος της παραγωγής κρατιέται σε υψηλό επίπεδο.

Την οικονομική δύναμη της "Κοινής Αγοράς" την αποδείχνουν

και τα ακόλουθα στοιχεία. Ο πληθυσμός της "εννιάδος" υπολογίζεται σε 256 εκατομ. ανθρώπους. Το ειδικό βάρος της Ε.Ο.Κ. στη βιομηχανική παραγωγή της Δυτ. Ευρώπης αποτελεί τα 84% στις εξαγωγές το 82%. Το ειδικό βάρος της στο μη σοσιαλιστικό κόσμο το 1973 ήταν στην εξόρυξη γαιάνθρακα 23,7%, στο φυσικό αέριο 14,1%, στην παραγωγή ενέργειας 38,1%, ατσαλιού 30,5%, αλουμινίου και χαλκού 15,3%, τσιμέντου 28,3%, συνθετικού καουτσούκ 30,5%, πλαστικών υλών 36%, εμπορικών πλοίων 24,4%, αυτοκινήτων 38,7%.

Οι ανησυχίες των αναπτυσσόμενων χωρών

Οι αντιθέσεις που υπάρχουν στο εμπόριο που γίνεται ανάμεσα στις αναπτυγμένες και τις αναπτυσσόμενες χώρες είναι βαθύτατες, γιατί πολλές φορές, χάρη στην εξωτερική οικονομική πολιτική των αναπτυγμένων οικονομιών, συνεχίζεται η καθυστέρηση των αναπτυσσόμενων και η σταθεροποίηση της κυριαρχίας των μονοπωλίων. Η πολιτική αυτή εμποδίζει τις καθυστερημένες οικονομικά χώρες να συμμετάσχουν αποτελεσματικά στο διακρατικό εμπόριο. Κάτω από την επίδραση της τεχνικής προόδου, οι βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες αυξάνουν τις εξαγωγές τους, ενώ περιορίζουν τις εισαγωγές πρώτων υλών. Έτσι η οικονομία των αναπτυσσόμενων χωρών βαρύνεται από την επενέργεια της "ψαλίδας των τιμών" ανάμεσα στις πρώτες ύλες και τα έτοιμα προϊόντα. Στην τελευταία δεκαπενταετία οι τιμές των έτοιμων βιομηχανικών προϊόντων αυξήθηκαν κατά 25% ενώ οι τιμές των πρώτων υλών μειώθηκαν κατά 10%. Αυτό μειώνει την αγοραστική ικανότητα των εσόδων από τις εξαγωγές των αναπτυσσόμενων χωρών. Οι ιδιομορφίες αυτές του μονοπωλιακού ανταγωνισμού στη διαμόρφωση

των τιμών, δημιουργούνε σοβαρές δυσκολίες στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Αν μάλιστα, οι αφρικανοασιατικές χώρες συνδεθούν με την Ε.Ο.Κ. υπάρχει φόβος να διατηρηθούν πολλές πλευρές από την κληρονομιά της αποικιακής οικονομικής κυριαρχίας, η οικονομία τους πάντοτε θα δεσπόζεται από τις δυνάμεις των εταίρων της Ε.Ο.Κ. και θα εμποδίζονται οι προσπάθειες, που τείνουν να αυξήσουν το εξωτερικό εμπόριο και να ανοίξουν δρόμο προς μίαν Αφρικανική Κοινή Αγορά. Η οικονομική καθυστέρηση των χωρών αυτών, το αυξανόμενο ρήγμα τους με τα βιομηχανικά αναπτυγμένα κράτη, τις αναγκάζουν να ενώσουν τις προσπάθειες για την υπερνίκηση της καθυστέρησής τους. Έτσι, οι αναπτυσσόμενες χώρες από τις αρχές της δεκαετίας του 1960 αρχίσανε να δημιουργούν πολυάριθμες ενώσεις ολοκλήρωσης: Η Λατινοαμερικάνικη ένωση ελεύθερου εμπορίου το 1960, η Κοινή Αγορά Κεντρικής Αμερικής το 1960, η Κοινή Αγορά των χωρών της Καζαμπλάνκα το 1963, η τελωνειακή και οικονομική ένωση της Κεντρικής Αφρικής το 1964, η Κοινή Αγορά της Κεντρικής και Ανατολικής Αφρικής το 1965, η Οικονομική Κοινότητα των χωρών της Δ. Αφρικής το 1967, η ένωση ανάπτυξης των Ανδεων το 1968, η Καραϊβική ζώνη ελεύθερου εμπορίου το 1968.

Ανησυχούν, ζωηρά οι αναπτυσσόμενες χώρες για τις σκοτεινές προοπτικές που ανοίγονται στις οικονομίες τους και είναι αναγκασμένες να αντιμετωπίσουν μια από τις σοβαρότερες απειλές που βάρυναν ποτέ στο εξωτερικό τους εμπόριο.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

Α. ΠΑΡΟΜΟΙΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

α. Η γερμανική τελωνειακή ένωση

Οικονομική ένωση, δηλαδή τελωνειακή, ανάμεσα στις γερμανικές χώρες του 19ου αιώνα, που χρησιμοποιείται σαν μέσο για την πολιτική ένωση, ενώ αντίθετα η οικονομική ένωση των ΗΠΑ είναι συνέπεια της πολιτικής ένωσης. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στο ότι η τελωνειακή αυτή ένωση στάθηκε η αιτία για μεγάλη οικονομική ανάπτυξη της γερμανικής οικονομίας σε όλους τους τομείς κατά τον 19ο αιώνα, με γοργή εξειδίκευση σε πολλούς βιομηχανικούς κλάδους. Βέβαια στη πρόοδο και την πραγμάτωση της οικονομικής ένωσης της Γερμανίας συντέλεσε κατά πολύ η έντονη θέληση της Πρωσίας να πραγματοποιηθεί η γερμανική ένωση.

β. Η ιταλική ενοποίηση

Η ενοποίηση αυτή κράτησε από το 1859-1870. Η οικονομική και πολιτική αυτή ένωση εμφανίζει εντονότερα τους κινδύνους, που παρουσιάζει η οικονομική ένωση, όταν βασίζεται μόνο στην αρχή της οικονομικής ελευθερίας.

Γιατί η σήμερα υπαρκτή αισθητή διαφορά στην οικονομική ανάπτυξη ανάμεσα Νότιας και Βόρειας Ιταλίας, αντί να περιοριστεί, αντίθετα μεγαλώνει πολύ χαρακτηριστικά με τη συγκέντρωση των οικονομικών δυνάμεων της βιομηχανίας στο βορρά, απέναντι στη μειούμενη παραγωγική ανάπτυξη του Νότου. Και μετά τόσες δεκαετίες η διαφορά αυτή παραμένει ακόμα και σήμερα.

γ. Οργανισμός ευρωπαϊκής οικονομικής συνεργασίας

Ο οργανισμός αυτός είναι συνεργασία των ευρωπαϊκών χωρών μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο, ιδιαίτερα στον εμπορικό και το συναλλαγματικό τομέα, για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα ανασυγκρότησης και προγραμματισμένης κατανομής και χρησιμοποίησης της αμερικάνικης βοήθειας. Ο ΟΕΟΣ οδήγησε να δημιουργηθεί η Ένωση Ευρωπαϊκών πληρωμών, που την αντικατέστησε αργότερα η Ευρωπαϊκή Νομισματική Συμφωνία.

Υστερα από διάσκεψη των 21 χωρών, όπου ανήκουν, εκτός από τις 18 Ευρωπαϊκές χώρες, και οι ΗΠΑ, ο Καναδάς και η Ε.Ο.Κ. κατά το 1960 ανατέθηκε σε επιτροπή να μελετήσει το θέμα του ΟΕΟΣ. Η επιτροπή αυτή αποφάνθηκε να ιδρυθεί, αντί γι' αυτόν ο οργανισμός οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης με κύριο σκοπό τη συνεργασία της Ευρώπης, των ΗΠΑ και του Καναδά και τη χορήγηση βοήθειας στις υποανάπτυκτες χώρες. Πρακτικά όλες οι ιμπεριαλιστικές χώρες συμμετέχουν στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, που επικεφαλής του είναι οι ΗΠΑ.

Αλλά ούτε σ' αυτή, ούτε στις άλλες διεθνείς οικονομικές οργανώσεις όπου συνεργάζονται καπιταλιστικές δυνάμεις, μπόρεσαν οι ΗΠΑ να εξαναγκάσουν όλα τα υπόλοιπα μέλη τους να εκδηλωθούν σε "ενιαίο μέτωπο" στις οικονομικές σχέσεις με τα σοσιαλιστικά κράτη.

δ. Ευρωπαϊκή κοινοπραξία άνθρακα και χάλυβα

Η συνθήκη για την ίδρυση της Κοινοπραξίας αυτής υπογράφηκε τον Απρίλη του 1951 μεταξύ Γαλλίας, Γερμανίας, Βελγίου, Ιταλίας,

Ολλανδίας και Λουξεμβούργου και μπήκε σ'εφαρμογή από το 1952.

Στάθηκε το πρότυπο, που χρησίμεψε για τη δημιουργία της Ε.Ο.Κ. Οι λόγοι που οδήγησαν στη δημιουργία της ΕΚΑΧ είναι ταυτόχρονα οικονομικοί και πολιτικοί.

Η κοινοπραξίας αυτή στην ουσία δημιουργήθηκε σαν μια διεθνική κρατικομονοπωλιακή οργάνωση που συνένωνε τις βιομηχανίες γαιάνθρακα, τη σιδηρουργική και τη μεταλλουργική των χωρών που αναφέραμε. Η δημιουργία της ΕΚΑΧ έγινε βαθμιαία με την πάροδο μιας προπαρασκευαστικής και "μεταβατικής" περιόδου, από το 1952-1957.

Το 1957, οι χώρες που προσχώρησαν στην ΕΚΑΧ υπόγραψαν τη συμφωνία της Ρώμης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

ε. Ευρωπαϊκή ένωση ατομικής ενέργειας

Την ίδια εποχή οι χώρες-μέλη της Ε.Ο.Κ. ίδρυσαν την Ευρωπαϊκή Ένωση Ατομικής Ενέργειας με σκοπό την ανάπτυξη της πυρηνικής ενέργειας. Γύρω από την ίδρυση της Ευρατόμ έγινε μεγάλος αγώνας ανάμεσα στους υποστηρικτές της χρησιμοποίησης του πυρηνικού δυναμικού για πολεμικούς σκοπούς και στις προοδευτικές δυνάμεις που τάχτηκαν υπέρ των προγραμμάτων ειρηνικής παραγωγής, δηλαδή των προγραμμάτων ανάπτυξης των οικονομικών κλάδων καυσίμων και ενέργειας. Τέλος, το 1967 ιδρύθηκαν ενιαία εκτελεστικά όργανα για την Ε.Ο.Κ., την ΕΚΑΧ.

στ. Ευρωπαϊκή ζώνη ελεύθερων συναλλαγών

Δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία της Μεγάλης Βρετανίας το 1960 σαν αντίβαρο της Ε.Ο.Κ. με τη Συνθήκη της Σοκχόλμης της 20ης Νοέμβρη 1959. Εκτός από τη Μ. Βρετανία μπήκανε σ'αυτή η Αυστρία, η Δανία, η Νορβηγία, η Πορτογαλία, η Σουδία και η Ελβετία, από το 1970 η Ισλανδία, από το 1961 προσχώρησε η Φιλλανδία με την ιδιότητα του συνεταιριστικού μέλους. Ο σκοπός της ΕΖΕΣ όπως τον καθόρισαν οι επτά, είναι η πραγματοποίηση μεταξύ τους όρων για οικονομική πρόοδο, πλήρη απασχόληση και ευημερία, καθώς και συνεργασία με την Ε.Ο.Κ. Το 1967 οι χώρες-μέλη της ΕΖΕΣ κατήργησαν τους τελωνειακούς δασμούς και τους ποσοστικούς περιορισμούς στο εμπόριο. Η ένωση αυτή αποδείχτηκε πιο αδύνατη σε σχέση με την Ε.Ο.Κ. και με δυσκολία κρατήθηκε στον ανταγωνιστικό αγώνα και στις διαβρωτικές οικονομικές και πολιτικές αντιθέσεις. Από το Γενάρη 1973, η Μ. Βρετανία, η Δανία και η Ιρλανδία μπήκαν στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα.

Το 1972 υπογράφηκε στις Βρυξέλλες η διμερή συμφωνία Ε.Ο.Κ. και ΕΚΑΧ με τα πέντε μέλη της ΕΖΕΣ Αυστρία, Σουηδία, Ελβετία, Πορτογαλία και Ισλανδία.

Η συμφωνία προβλέπει τη βαθμιαία μέχρι και το 1977, κατάργηση των τελωνειακών δασμών στις αμοιβαίες συναλλαγές βιομηχανικών προϊόντων.

Ο τίτλος του 4ου μέλους της Συνθήκης της Ε.Ο.Κ. επιγράφεται "Η Σύνδεση των υπερπόντιων χωρών και εδαφών". Με τον όρο "υπερπόντιες χώρες και εδάφη" η Συνθήκη εννοεί τις μη μεσογειακές χώρες τις Αφρικής, χώρες της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, οι οποίες

σήμερα μαζί και με άλλες χώρες των ίδιων περιοχών είναι συνδεδεμένες με τη Κοινότητα, με τη σύμβαση ΕΟΚ-ΑΚΕ της πομέ της 31/10/1979. Στη Συνθήκη διακηρύσσονται οι λόγοι για τους οποίους οι ιδρυτές της ΕΟΚ αποφάσισαν τη δημιουργία της.

Ετσι εμφανίζεται ότι ένας από τους λόγους που ώθησαν τους ιδρυτές της Ε.Ο.Κ. στη δημιουργία της, ήταν τάχα η πρόθεση τους να εδραιώσουν την αλληλεγγύη της Ευρώπης προς τις υπερπόντιες χώρες και η επιθυμία τους να εξασφαλίσουν στις χώρες αυτές την ευημερία τους.

Εκπλήσσει, ωστόσο η ευαισθησία, το τόσο ενδιαφέρον γι' αυτές τις χώρες, των ιδρυτών μιας οικονομικής συνθήκης, σκοπός της οποίας είναι το καπιταλιστικό κέρδος.

Εύλογα λοιπόν δημιουργούνται γι' αυτό το ενδιαφέρον, όχι απλά επιφυλάξεις και αμφιβολίες, αλλά λογικοί και βάσιμοι φόβοι και βεβαιότητα ότι κάτω από τις φιλόφρονες και μεγαλόστομες αυτές διακηρύξεις ενδιαφέροντος κρύβεται η νέα μορφή στυγνής εκμετάλλευσης των αναπτυσσόμενων αυτών λαών και εθνών.

Η Συνθήκη αναφέρεται, επίσης στις υπερπόντιες χώρες και στο άρθρο 3 το οποίο στη δράση της Κοινότητας περιλαμβάνει και "την σύνδεση με τις υπερπόντιες χώρες και εδάφη με σκοπό την αύξηση των συναλλαγών και την δια κοινής προσπάθειας προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξεως".

Η Συνθήκη αφιερώνει ολόκληρο το τέταρτο μέρος της στη σύνδεση της Ε.Ο.Κ. με τις υπερπόντιες χώρες.

Ολα αυτά δείχνουν το τεράστιο ενδιαφέρον που απόδιδε και αποδίδει η Ε.Ο.Κ. σ' αυτή τη σύνδεση.

Ενδιαφέρον που φυσικά απόβλεπε και αποβλέπει στην εξυπηρέτηση των κοινοτικών συμφερόντων και των ιδιαίτερων συμφερόντων των συμβαλλόμενων ιδρυτικών κρατών, με την εξάπλωση και διεύρυνση των αγορών τους σ'αυτές τις χώρες, την εκμετάλλευση των πλουτοπαγωγικών πηγών τους και κύρια των πηγών πρώτων υλών και την εξασφάλιση φτηνών εργατικών χεριών.

Σκοπός της συνδέσεως είναι η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής αναπτύξεως των χωρών και εδαφών και η δημιουργία στενών οικονομικών σχέσεων μεταξύ αυτών και της Κοινότητας στο σύνολό της.

Σύμφωνα με τις αρχές που διατυπώνονται στο προοίμιο της συνθήκης, η σύνδεση οφείλει κατά πρώτο λόγο να εξυπηρετεί τα συμφέροντα των κατοίκων των χωρών και εδαφών αυτών και να προάγει την ευημερία τους, ώστε να οδηγηθούν στην οικονομική, κοινωνική και μορφωτική ανάπτυξη που επιδιώκουν.

Η κατάργηση της αποικιοκρατίας αποστέρησε τις αποικιοκρατικές χώρες της δυνατότητας εκμετάλλευσης των αποικιών τους και έπρεπε να βρεθεί τρόπος να αντιμετωπιστεί αυτή η απώλεια και να συνεχιστεί η εκμετάλλευση, με νέα μορφή, νέες μεθόδους και νέους τρόπους. Η πρόβλεψη της Συνθήκης για σύνδεση της Κοινότητας με τις υπερπόντιες χώρες, είναι ο νέος αυτός τρόπος που εξυπηρετεί το στόχο της εκμετάλλευσης αυτών των χωρών. Με το γκρέμισμα της αποικιοκρατίας και την απόκτηση της ανεξαρτησίας από μια σειρά χώρες μεταβλήθηκε φυσικά και η βάση της σύνδεσης. Έτσι στη δεύτερη φάση της σύνδεσης με την κατάρτιση των συμβάσεων της Γιαουντέ η Κοινότητα συμβλήθηκε με ανεξάρτητα πια κράτη.

Στη φάση αυτή της πρώτης σύμβασης της Γιαουντέ της 20/7/1963, συμβαλλόμενα ήταν από τη μία τα έξι κράτη-μέλη της Κοινότητας και το Συμβούλιο της Κοινότητας και από την άλλη 18 αφρικανικά κράτη. Με τα ίδια συμβαλλόμενα μέρη υπογράφηκε και η δεύτερη σύμβαση της Γιαουντέ της 29/7/1969. Στη αρχική αυτή φάση σύνδεσης οι σχέσεις των συνδεομένων χωρών και εδαφών με την Κοινότητα διέπονται από τα άρθρα 131-136 Συνθ. Ε.Ο.Κ. που ρύθμιζαν τις εμπορικές σχέσεις και από την προσαρτημένη στη συνθήκη σύνδεσης σύμβαση εφαρμογής, που ρύθμιζε τις ουσιαστικές λεπτομέρειες των άλλων πτυχών της σύνδεσης.

Το άρθρο 132 Συνθ. Ε.Ο.Κ. ορίζει ότι "Η σύνδεση έχει τους εξής σκοπούς":

1. Τα κράτη-μέλη εφαρμόζουν στις εμπορικές τους συναλλαγές με τις χώρες και εδάφη το καθεστώς που διέπει τις μεταξύ τους σχέσεις δυνάμει της παρούσης συνθήκης.

2. Κάθε χώρα ή έδαφος εφαρμόζει στις εμπορικές του συναλλαγές με τα κράτη-μέλη και τις άλλες χώρες και εδάφη το καθεστώς που εφαρμόζει έναντι του ευρωπαϊκού κράτους, με το οποίο διατηρεί ιδιαίτερες σχέσεις.

3. Τα κράτη-μέλη συμβάλλουν στις επενδύσεις που απαιτεί η προοδευτική ανάπτυξη των εν λόγω χωρών και εδαφών.

Με τη διάταξη του άρθρου 132 επεκτείνεται το ενδοκοινωνικό καθεστώς συναλλαγών και στις υπερπόντιες χώρες και εδάφη. Το ίδιο γίνεται σχετικά με το δικαίωμα εγκατάστασης υπηκόων και εταιριών καθώς και με το δικαίωμα της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

Το άρθρο 133 Συνθ. Ε.Ο.Κ. ορίζει ότι:

1. Καταργούνται πλήρως οι δασμοί κατά την εισαγωγή στα κράτη-μέλη των εμπορευμάτων που προέρχονται από τις χώρες και εδάφη σύμφωνα με την προοδευτική κατάργηση των δασμών μεταξύ των κρατών-μελών.

2. Οι εισαγωγικοί δασμοί που επιβάλλει κάθε χώρα και έδαφος επί προϊόντων των κρατών-μελών και των άλλων χωρών και εδαφών καταργούνται.

Η σύνδεση της Κοινότητας με τις υπερπόντιες χώρες είναι εκδήλωση της δράσης της στο πεδίο των διεθνών σχέσεων και αποτελεί μια μορφή επέκτασης του "ζωτικού χώρου της". Εκφράζει τη διεθνή πλευρά του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού, τη σύγχρονη συλλογική νεοαποικιοκρατία. Οι διαφορές στο επίπεδο ανάπτυξης ανάμεσα σ' αυτές τις χώρες και στην Κοινότητα, σε συνδυασμό με το σύστημα της ιμπεριαλιστικής κυριαρχίας που διέπει την τελευταία προσδιορίζουν με καθαρότητα το χαρακτήρα αυτών των σχέσεων οι οποίες είναι ιδιαίτερα ανισότιμες και έντονα εκμεταλλευτικές, σε βάρος των υπερπόντιων χωρών.

B. α. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ποιά συμπεράσματα και ποιές γενικεύσεις μπορούμε να βγάλουμε από τα προημενευμένα παρόμοια και παραπλήσια φαινόμενα στην ιστορία; Είναι τα ακόλουθα:

(α) Η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων και η συγκέντρωση της παραγωγής και του κεφαλαίου οδηγεί στη δημιουργία ευρύτερων οικονομικών χώρων και οι ευρύτεροι οικονομικοί χώροι οδηγούν στην αύξηση της παραγωγής. Τον ηγετικό ρόλο μπορεί να παίξει ο ένας ή ο άλλος παράγοντας ανάλογα με την εποχή και τις κυρίαρχες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Είναι πια φανερό ότι η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων οδηγεί στην εξαφάνιση της εθνικής απομόνωσης, στο διεθνή καταμερισμό της εργασίας, στην οικονομική προσέγγιση των λαών, ότι αυτή η τάση προετοιμάζει τις απαραίτητες υλικές προϋποθέσεις του νέου, του πιο πρωτοπόρου κοινωνικού συστήματος. Η τάση αυτή εκδηλώνεται πιο δραστήρια στην εποχή μας, όπου διευρύνεται η αυτοματοποίηση της παραγωγής, διεισδύει η ηλεκτρονική τεχνική, αναπτύσσεται η ατομική φυσική και αυξάνει η χρησιμοποίησή της ατομικής ενέργειας.

(β) Η οικονομική ολοκλήρωση οδηγεί στην πολιτική ολοκλήρωση και η πολιτική ολοκλήρωση οδηγεί στην οικονομική ολοκλήρωση. Το σχέδιο για τη δημιουργία "Ενωμένων Πολιτειών της Ευρώπης" γίνεται αντικείμενο πλατιάς συζήτησης στους αστικούς κύκλους μιας σειράς ευρωπαϊκών χωρών, από τις παραμονές κιόλας του πρώτου παγκόσμιου πολέμου.

Αργότερα το 1930, η γαλλική κυβέρνηση υποβάλλει το "Σχέδιο Μπριάν" για τη δημιουργία ευρωπαϊκής ομοσπονδίας. Σε συνέχεια,

πολλές ακόμα προσπάθειες έγιναν για την συσπείρωση της καπιταλιστικής Ευρώπης σε στενή πολιτική, στρατιωτική κοινότητα και αργότερα στη δημιουργία οικονομικών ομάδων, όπως ΕΚΑΧ, η Ε.Ο.Κ., που οι καθοδηγητές των ομάδων αυτών υπογράμμιζαν πάντα ότι ο τελικός σκοπός τους είναι το πέρασμα στην πολιτική ένωση, στη δημιουργία Ομοσπονδιακής Ευρώπης.

Τον ηγετικό ρόλο, ανάλογα με την εποχή και τις κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες, μπορεί να παίξει ο πρώτος, η οικονομική ολοκλήρωση, ή ο δεύτερος παράγοντας, η πολιτική ολοκλήρωση.

(γ) Η κατάργηση των οικονομικών φραγμών και εμποδίων οδηγεί στην οικονομική συνεργασία και αυτή πάλι, στην κατάργηση των οικονομικών εμποδίων και φραγμάτων. Τον ηγετικό ρόλο παίζει πάντα η κατάργηση των οικονομικών φραγμών και εμποδίων

(δ) Η επικυριαρχία του ισχυρότερου, οδηγεί στη διεύρυνση των αγορών και η διεύρυνση των αγορών οδηγεί στην παραπέρα ισχυροποίηση του ισχυρότερου και στην παραπέρα εξασθένιση του ασθενέστερου. Τον ηγετικό ρόλο παίζει στο αρχικό στάδιο η δυναμικότητα του ισχυρότερου και στο τελικό, η διεύρυνση των αγορών.

6. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Διεθνοποίηση της οικονομίας - οικονομική ολοκλήρωση - ευρύτεροι οικονομικοί χώροι.

Μέσα στις συνθήκες αυτές της γενικής και ολόπλευρης κρίσης του καπιταλισμού συγκροτήθηκαν τα διάφορα οικονομικά μπλοκ, που ένα τους, το σημαντικότερο, στην περιοχή της καπιταλιστικής ολοκλήρωσης είναι η Ε.Ο.Κ. Τα οικονομικά αυτά μπλοκ, όπως έχουμε αναφέρει, αποτελούν μέσα στις νέες συνθήκες, μια νέα μορφή που παίρνει ο ανταγωνισμός ανάμεσα στα μονοπώλια. Είδαμε κιόλας, πως εκείνο που ονομάζεται "ενοποίηση" δεν είναι τίποτ'άλλο, παρά δημιούργημα του μονοπωλιακού κεφαλαίου, που τη συγκρότησή του, απλά και μόνο επικυρώνουν τα κράτη με τις συνθήκες που υπογράφουν μεταξύ τους. Από την άποψη της οικονομικής επιστήμης δεν μπορεί να υποστηριχτεί ότι η επιτυχία μιας τέτοιας "ενοποίησης" είναι καταδικασμένη. Μπορεί ωστόσο να υποστηριχτεί με σιγουριά, ότι καμιά οικονομική "ενοποίηση" δεν μπορεί να οδηγήσει στην ενότητα του καπιταλιστικού κόσμου, παρόλο που οι καπιταλιστικές αυτές "ενοποιήσεις" βοηθούν και τονώνουν ως ένα βαθμό, τον κρατικομονοπωλιακό καπιταλισμό.

Αλλά σε τελική ανάλυση, η ενοποίηση όχι μόνο δεν αμβλύνει την ανισομέρεια στην ανάπτυξη της καπιταλιστικής οικονομίας, όπως υποστηρίζουν οι οπαδοί της θεωρίας αυτής, παλαιότεροι και σύγχρονοι, αλλά αντίθετα, η κυριαρχία του χρηματιστικού κεφαλαίου δυναμώνει και χειροτερεύει την ανισομέρεια αυτή και τις αντιθέσεις του καπιταλισμού στο σύνολό τους. Τα διεθνικά μονοπώλια και

τα υπερκαρτέλ, που βγαίνουν από συμφωνίες ανάμεσα σε κυβερνήσεις όχι μόνο δεν αμβλύνουν, αλλά αυξάνουν σημαντικά την ανισομέρεια στην ανάπτυξη διαφόρων χωρών, μέσα στους κόλπους της παγκόσμιας καπιταλιστικής οικονομίας.

Σε όσο βαθμό τα μονοπώλια αναπτύσσονται και επεκτείνουν τις εργασίες τους σε όλο τον κόσμο, οι ανάμεσα τους συγκρούσεις γίνονται συγκρούσεις γιγάντων.

Οι μιλιταριστικές δυνάμεις, που αντιπροσωπεύουν και εκφράζουν τα συμφέροντα των καπιταλιστικών χωρών, ρέπουν γι' αυτό το λόγο, προς επιθετικούς τυχοδιωκτισμούς, συνεχίζουν τον αναμεταξύ τους πόλεμο τόσο μέσα, όσο και έξω απ' τις διεθνικές μονοπωλιακές ενώσεις και συγκροτήματα. Μέσα στους διακρατικούς οργανισμούς οικονομικής ενοποίησης, όπως η Κοινή Αγορά, οι καπιταλιστές δημιουργούν αμοιβαίες σχέσεις στη βάση ενός οικονομικού ξαναμοιράσματος του κόσμου. Οι σχέσεις αυτές δεν μπορούν, βέβαια να σθήσουν τις υπαρκτές αντιθέσεις ανάμεσα στα εθνικά ιμπεριαλιστικά συγκροτήματα που από τη φύση τους διψάνε για υπερκέρδη. Γι' αυτό το λόγο οι συμφωνίες ανάμεσα στα μονοπώλια σκεπάζουν απλά και μόνο τις αντιθέσεις, που τα σπαράζουν και ακόμα περισσότερο τις επιδεινώνουν, καθώς και τις κοινές τους επιδιώξεις.

Ετσι η "ενοποίηση" παίρνει τη μορφή μιας από τις πιο αντιφατικές διαδικασίες. Από τη μια ξεσκεπάζει την επιθυμία των ιμπεριαλιστών να απαλύνουν τις αντιθέσεις τους για να αντιτάξουν κοινό μέτωπο στο σοσιαλισμό και στο παγκόσμιο εργατικό και εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα. Από την άλλη η "ενοποίηση" αυτή

προκαλεί μια επιδείνωση, μια ένταση σε βάθος των διαφωνιών ανάμεσα στις καπιταλιστικές χώρες. Οι διεθνικοί, όμως οργανισμοί, του κρατικού μονοπωλιακού καπιταλισμού είναι μία από τις χαρακτηριστικές εκδηλώσεις της διεθνοποίησης των οικονομικών σχέσεων και ταυτόχρονα των αντιθέσεων ανάμεσα στα καπιταλιστικά κράτη που οδηγούν στον κατακερματισμό της διεθνοποίησης αυτής. Αυτό είναι αποτέλεσμα του γενικού οικονομικού νόμου, που λέει ότι σ'ένα ορισμένο επίπεδο ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων, η οικονομία ξεπερνάει τα πλαίσια της καθεμίας χώρας και γίνεται παγκόσμια. Ο νόμος αυτός εκφράζει μια αντικειμενική οικονομική πορεία, που αρχίζει στον καπιταλισμό και αναπτύσσεται γοργά, σε νέες βάσεις και με νέες μορφές στο σοσιαλισμό.

Η δημιουργία λοιπόν υπερεθνικών οργανισμών δείχνει ως ένα κάποιο βαθμό, την αντικειμενική τάση για διεθνοποίηση της οικονομικής ζωής, σαν εκδήλωση του γενικού νόμου της ενοποίησης της οικονομίας, που αληθεύει καθώς είπαμε, τόσο για το καπιταλιστικό όσο και για το σοσιαλιστικό σύστημα. Με ολότελα διαφορετικό τρόπο αντιλαμβάνονται τη λειτουργία αυτού του νόμου οι οικονομολόγοι και οι κοινωνιολόγοι των διαφόρων αποχρώσεων. Βασικά οι παραδοσιακοί οικονομολόγοι επιδοκιμάζουν την τάση για ενοποίηση των οικονομιών, που οδηγεί στη δημιουργία μιας παγκόσμιας καπιταλιστικής ένωσης που θα συγκέντρωνε όλους τους μεγιστάνες του κεφαλαίου και θα έβαζε τέρμα στην πάλη ανάμεσα στα διάφορα καπιταλιστικά κράτη και θα δημιουργούσε τις προϋποθέσεις για την από κοινού αντιμετώπιση του κινδύνου για επικράτηση του σοσιαλισμού. Ο Λένιν από την άλλη πλευρά, πέρασε από αυστηρή κριτική τις

θέσεις αυτές και έδειξε την πραγματική διαλεκτική πορεία που ακολουθεί η ανάπτυξη του μονοπωλιακού καπιταλισμού. "Δεν υπάρχει αμφιβολία, έγραφε, ότι η ανάπτυξη του ιμπεριαλισμού τείνει να δημιουργήσει ένα μοναδικό και ενιαίο τραστ, που θα απορροφούσε όλες, χωρίς εξαίρεση, τις επιχειρήσεις και όλα τα κράτη του καπιταλιστικού κόσμου. Αλλά η ανάπτυξη αυτή γίνεται κάτω από την επενέργεια ορισμένων συνθηκών, με ορισμένο ρυθμό, με αντιθέσεις, συγκρούσεις και ανατροπές, έτσι ώστε αναμφίβολα πριν καταλήξει σε ένα μοναδικό παγκόσμιο τραστ, σε μια παγκόσμια κοινοπραξία "υπέρ-ιμπεριαλιστική" του χρηματιστικού κεφαλαίου των διαφόρων χωρών, ο ιμπεριαλισμός θα έχει αναπόφευκτα ανατιναχτεί και ο καπιταλισμός θα έχει μεταμορφωθεί στο αντίθετό του"

Η ανάπτυξη του ιμπεριαλισμού, σύμφωνα με τη θέση αυτή προχωρεί προς την κατεύθυνση να δημιουργηθεί ένα παγκόσμιο υπερ-ιμπεριαλιστικό τραστ, χωρίς όμως να μπορεί να φτάσει στο τέρμα της. Στην ίδια περίπτωση ο Λένιν, μιλώντας για την τάση να δημιουργηθεί μια ενιαία παγκόσμια οικονομία, όπου εκδηλώνεται ο γενικός νόμος της ενοποίησης της οικονομίας λέει: "Η τάση για τη δημιουργία μιας ενιαίας παγκόσμιας οικονομίας εκδηλώνεται με πρωτόφαντο τρόπο μέσα στο καπιταλιστικό καθεστώς, οφείλει όμως να αναπτυχθεί και να θριαμβεύσει οριστικά μέσα στο σοσιαλιστικό καθεστώς". Η υλική προετοιμασία όλης αυτής της διαδικασίας βρίσκεται στη σύγχρονη έννοια της ειρηνικής συνύπαρξης ανάμεσα στα δύο κοινωνικοοικονομικά συστήματα, το καπιταλιστικό και το σοσιαλιστικό, με τη μορφή της οικονομικής τους συνεργασίας.

Από την πιο πάνω ανάλυση, βγαίνει βασικά το συμπέρασμα ότι

είναι ασύστατος ο ισχυρισμός πως υπάρχει τάση να εξαφανιστούν οι αντιθέσεις ανάμεσα στις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Βέβαια, η επέκταση και η καθημερινή ισχυροποίηση του σοσιαλιστικού συστήματος ασκεί σήμερα μεγάλη επίδραση στη δράση του νόμου της ανισόμερης ανάπτυξης του καπιταλισμού.

Ωστόσο η δράση αυτή, όχι μόνο δεν καταργεί τις ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις, αλλά τις χειροτερεύει σε έκταση και βάθος. Εκεί όπου η ανάπτυξη του παγκόσμιου σοσιαλιστικού συστήματος περιόρισε αποφασιστικά το πεδίο δράσης των οικονομικών νόμων του ιμπεριαλισμού είναι γεγονός το γεγονός ότι η ανταγωνιστική πάλη ανάμεσα στα μονοπώλια ξετυλίγεται σήμερα πάνω σε μια οικονομική βάση πολύ πιο περιορισμένη από την εποχή, που ο σοσιαλισμός αντιπροσωπευόταν από μια μόνο χώρα. Αυτό περιορίζει αναμφίβολα τα περιθώρια για ελιγμούς των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων και τις δυνατότητες τους να λύνουν προσωρινά τις αντιθέσεις τους σε βάρος άλλων χωρών.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

Α. ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΙΣ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

Είναι σκόπιμο, πρώτ' απ' όλα να υπενθυμίσουμε ότι στόχος του Δ.Ν.Τ. δεν είναι η ανάπτυξη αλλά η αποκατάσταση των μεγάλων μακροοικονομικών ισορροπιών, όπως εκείνης του ισοζυγίου πληρωμών. Η πρώτη υπόθεση είναι ότι οι ανισορροπίες μπορούν να διορθωθούν με μηχανισμούς αγοράς. Η δεύτερη είναι ότι η αποκατάσταση των ανισορροπιών δεν έχει αρνητική επίδραση επάνω στη μεσοπρόθεσμη μεγέθυνση και τις κοινωνικές σχέσεις.

Ο έλεγχος του όγκου του χρήματος περνάει μέσα από τη μείωση των ελλειμάτων του προϋπολογισμού τα οποία χρηματοδοτεί η δημιουργία χρήματος. Τα αποτελέσματα μιας τέτοιας πολιτικής είναι συχνά άνισα. Η προσφορά χρήματος μέσα σε ακατέργαστα χρηματοοικονομικά συστήματα μπορεί να ελεχθεί εύκολα, ενώ η ταχύτητα της κυκλοφορίας του χρήματος μπορεί να έχει μεγάλες διακυμάνσεις εξαιτίας της αστάθειας των προβλέψεων των παραγόντων, οπότε η σύνδεση ανάμεσα στην εξέλιξη της προσφοράς χρήματος και την εξέλιξη των τιμών δεν είναι διόλου μηχανιστική.

Η αποκατάσταση των μηχανισμών των τιμών μπορεί να εκφραστεί με μείωση των δημόσιων επιχορηγήσεων και άρα με άνοδο των τιμών των συνήθων καταναλωτικών αγαθών. Μπορεί επίσης να εκφραστεί και με μείωση των εισαγωγικών δασμών, η οποία κινδυνεύει να οδηγήσει τους εθνικούς παραγωγούς σε χρεωκοπία.

Στόχος του Δ.Ν.Τ. παραμένει λοιπόν η ισορροπία του ισοζυγίου πληρωμών και το στόχο αυτό τον επιδιώκουν στην Αφρική με τα ίδια εκείνα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για να ρυθμιστούν οι ανισορροπίες ορισμένων ευρωπαϊκών χωρών κατά το 1950. Πρόκειται, πράγματι για τη μείωση της συνολικής ζήτησης ώστε να μειωθούν μηχανικά οι εισαγές και να μεταστραφεί ένα μέρος της εσωτερικής παραγωγής προς τις εξαγωγές.

Μπορεί να φαίνεται ότι ο πληθωρισμός και οι νομισματικές μεταβλητές είναι εύκολο να ελεγχθούν δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και με τις διαρθρωτικές μεταβλητές, όπως το έλλειμα του προϋπολογισμού το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ή την αύξηση του εθνικού προϊόντος. Τα αίτια μιας τέτοιας αποτυχίας προέρχονται πρωτ' απ' όλα από την επιδείνωση των όρων της ανταλλαγής των αφρικανικών χώρων.

Ακτή Ελεφαντοστού

Επειτα από εμπορικές και χρηματοπιστωτικές δυσχέρετες η Ακτή του Ελεφαντοστού εφαρμόζει από το 1981 προγράμματα οικονομικής και χρηματοπιστωτικής ανόρθωσης, υπό την αιγίδα της Διεθνούς Τράπεζας και του Νομισματικού Ταμείου.

Οι αρχές της Ακτής του Ελεφαντοστού υπογράφουν με τη Διεθνή Τράπεζα τρία δάνεια δομικής προσαρμογής το 1981-83-86, με όρο να υπάρξουν προγράμματα αναδιάρθρωσης της οικονομίας.

Τα σταθεροποιητικά προγράμματα τείνουν να αποκαταστήσουν μέσα σε εύλογο διάστημα ένα βιώσιμο ισοζύγιο πληρωμών. Περιλαμβάνουν κυρίως:

- δημοσιονομικά μέτρα
- νομισματικά μέτρα

Τα διαρθρωτικά θεμέλια της κρίσης της Ακτής του Ελεφαντοστού αναφέρονται στις περιφερειακές εκθέσεις της Τράπεζας, ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του -70. Αυτά είναι:

- κακός έλεγχος των δημοσίων δαπανών
- έλλειψη αποτελεσματικότητας του τομέα υποκατάστασης εισαγωγών των καταναλωτικών αγαθών και η ανάγκη να βρεθεί μια αποδοτική διαφοροποίηση.
- οι ανισότητες πόλης-υπαίθρου, οι δυσμενείς συνέπειες της αστυφιλίας και της ανεργίας στις πόλεις.

Οι Devarajan και De Meao πρότειναν μια εκδοχή του μοντέλου προσαρμοσμένη στην κατάσταση των οικονομιών της ζώνης του φράγκου, ειδικότερα του Καμερούν, της Σενεγάλης.

Το μοντέλο αυτό επιχειρεί να περιγράψει τις συνθήκες ισορροπίας μιας μικρής ανοιχτής οικονομίας.

- Τον τομέα των ανταλλάξιμων των οποίων, η τιμή καθορίζεται από την παγκόσμια αγορά.
- Τον τομέα των μη ανταλλάξιμων των οποίων η τιμή καθορίζεται στην εσωτερική αγορά από την προσφορά και τη ζήτηση.

Το ίδιο εμπόρευμα μπορεί να περάσει από τα ανταλλάξιμα στα μη ανταλλάξιμα, ανάλογα με την κατάσταση της εσωτερικής τιμής σε σχέση με τη διεθνή τιμή.

Η εξάρτηση της οικονομίας εκφράζεται με τη δυνητική υποκατάσταση ξένων προϊόντων από εγχώρια.

Το μοντέλο αυτό στηρίζεται σε μια κομβική μεταβλητή: την

πραγματική ισοτιμία. Η ισοτιμία αυτή ισούται με την ονομαστική ισοτιμία διορθωμένη με την αναλογία του δείκτη τιμών των ανταλλάξιμων αγαθών προς το δείκτη τιμών των μη ανταλλάξιμων αγαθών.

Το δυϊστικό αυτό σχήμα έχει προσαρμοστεί στα χαρακτηριστικά των τριών ενδιαφερόμενων χωρών.

- Ο τομέας των ανταλλάξιμων αποτελείται κυρίως από την αγροτική παραγωγή εξαγωγής τη λεγόμενη "γεωργία προόδου".
- Ο τομέας των μη-ανταλλάξιμων συγκεντρώνει όλη την υπόλοιπη οικονομία που παράγει ατελώς υποκαταστάσιμα προϊόντα. Περιλαμβάνει λοιπόν γι' αυτές τις χώρες το μικρό βιομηχανικό τομέα της υποκατάστασης των εισαγωγών καταναλωτικών αγαθών.

Η ονομαστική ισοτιμία είναι σταθερή: έξον η $RER=PT/P$ (P=εσωτερική τιμή).

Ανεξάρτητα από ποια είναι η εκδοχή του, το μοντέλο αυτό στηρίζεται σε ένα "θεμελιώδες αξίωμα της ισοδυναμίας ανάμεσα στα τρία ελλείματα":

δημοσιονομικό έλλειμα: έλλειμα ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών: εξωτερικός δανεισμός του Κράτους.

Το ιδιωτικό έλλειμα και άρα οι μεταβιβάσεις κεφαλαίων στο εξωτερικό θεωρούνται ανύπαρκτες.

Β. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1) Τί επιπτώσεις έχει η διεθνοποίηση της οικονομίας;

Η παραγωγή, οι οικονομικές σχέσεις, η αγορά, η κυκλοφορία των εμπορευμάτων κ.λ.π. ξεφεύγουν από τα στενά εθνικά πλαίσια και παίρνουν ολοένα και περισσότερο διεθνή χαρακτήρα. Αναπτύσσονται διαδικασίες αλληλεξάρτησης.

Η διεθνοποίηση δεν είναι διαδικασία απλής λειτουργίας, αλλά ανάπτυξη των διεθνών οικονομικών σχέσεων: από την αρχική διεθνοποίηση των παραγωγικών δυνάμεων ως τις ανώτερες βαθμίδες της οικονομικής ολοκλήρωσης.

(Απάντηση από τον οικονομικό σύμβουλο
του εργαστασίου ενδυμάτων).

2) Οι συνέπειες στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

Οι κανόνες δικαίου της Συνθήκης της Ε.Ο.Κ. που αναφέρονται στην τελων. Ένωση, στην κατάργηση των εισαγωγικών και εξαγωγικών δασμών και των ποσοτώσεων και στο κοινό εξωτερικό δασμολόγιο, αποσκοπούν στην εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων στις χώρες-μέλη της Κοινότητας και έχουν ολοφάνερο ταξικό χαρακτήρα. Εξυπηρετούν τα συμφέροντα των μεγάλων επιχειρήσεων και των μονοπωλίων, των οικονομικά αναπτυγμένων κρατών-μελών, γιατί με την κατάργηση των δασμών και των άλλων περιορισμών, μεταξύ των κρατών-μελών ανοίγονται νέες αγορές για επικερδή τοποθέτηση και διάθεση των προϊόντων τους.

Με την αθρόα όμως εισαγωγή προϊόντων από τις επιχειρήσεις

και τα μονοπώλια των αναπτυγμένων χωρών-μελών στις αγορές των οικονομικά αδύνατων χωρών-μελών εκτοπίζονται απ'αυτές τα εγχώρια προϊόντα μειώνεται η εγχώρια παραγωγή, κλείνουν οι αντίστοιχες επιχειρήσεις απολύονται οι εργαζόμενοι και αυξάνεται η ανεργία. Στην Ελλάδα το 1980, πρώτο χρόνο της ένταξης στην Ε.Ο.Κ. στον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας οι εισαγωγές κοινοτικών προϊόντων σε μάλλινα υφάσματα ήταν 535 τόνοι.

Το 1981, αυξήθηκαν σε 2.250 τόνους που αντιστοιχεί σε ποσοστό αύξησης 420%.

Αυξήθηκαν επίσης οι εισαγωγές έτοιμων οχημάτων με αποτέλεσμα τον περιορισμό των εργασιών της ντόπιας αμαξοβιομηχανίας. Ετσι π.χ. η Μερσέντες ενώ είχε συμφωνία για την εγχώρια παραγωγή αμαξωμάτων και συναρμολόγηση πλαισίων και υποχρέωση δημιουργίας 4.500 θέσεων εργασίας έκανε εισαγωγές έτοιμων οχημάτων και από τους 600 εργαζόμενους που απασχολούσε, απόλυσε πάνω από 400.

Η αύξηση της ανεργίας προκαλεί καταστροφή παραγωγικών δυνάμεων, απώλεια εθνικού εισοδήματος και μείωση συνολικά του βιοτικού επιπέδου της εργατικής τάξης.

(Από την αντιπροσωπεία Μερσέντες)

3) Τα υπέρ σε μια ιδέα ενωμένης Ευρώπης.

Η ένωση της Ευρώπης που πρόβλεπε μια οριστική συμφιλίωση των ευρωπαϊκών δυνάμεων διαιτητική λύση των διαφορών τους και ένωση της Ευρώπης διατύπωσε την ιδέα ότι θα έπρεπε να επιτευχθεί μια κατάσταση αιώνιας ειρήνης ανάμεσα σε όλα τα κράτη, και τα μέσα για την εγκαθίδρυση και τη διαφύλαξη της ειρήνης είναι η ανάπτυξη

του διεθνούς εμπορίου και των επικοινωνιών με τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζουν για τα διάφορα κράτη.

Το 1849, ο Βίκτωρ Ουγκώ υποστήριζε ότι "θα έρθει η μέρα που εσείς, η Γαλλία, η Ιταλία, η Ρωσία, η Αγγλία, η Γερμανία όλα τα έθνη, χωρίς να στερηθείτε τις ιδιότητες που σας διακρίνουν και την ένδοξη ατομικότητά σας θα σχηματίσετε μια ανώτατη ένωση και θα δημιουργήσετε την ευρωπαϊκή αδελφότητα".

4) Ο ρόλος της πολιτικοστρατιωτικής ολοκλήρωσης της Ε.Ο.Κ.

Η Ε.Ο.Κ. που ουσιαστικά αποτελεί την Ευρωπαϊκή υποδομή του ΝΑΤΟ στον οικονομικοπολιτικό τομέα στα ιμπεριαλιστικά αυτά σχέδια των στρατιωτικών ολοκληρώσεων καλείται να διαδραματίσει ένα ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο.

Παρόλο που ξεκίνησε σαν μια κοινότητα οικονομικής συνεργασίας, μέρα με τη μέρα, όλο και πιο πολύ πάει να γίνει ένας υπερεθνικός οργανισμός με κοινή εξωτερική και αμυντική πολιτική, με δύο λόγια να ολοκληρωθεί και πολιτικοστρατιωτικά.

Η πολιτικοστρατιωτική ολοκλήρωση της Ε.Ο.Κ. εντάσσεται στο σχέδιο της πλήρους ενοποίησης της δηλαδή της συγκρότησής της σε μια ενιαία οικονομική πολιτική και στρατιωτική δύναμη. Ο όρος κοινή ευρωπαϊκή αμυντική πολιτική υποκρύπτει ακριβώς τη στρατιωτική ολοκλήρωση της Ε.Ο.Κ.

(Από το διοικητή της
στρατιωτικής μονάδος)

5) ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.

Από καθαρά οικονομική άποψη, κριτήριο και χαρακτηριστικό γνώρισμα της έννοιας των υπηρεσιών είναι η μη υπαγωγή τους στην έννοια της παραγωγής. Δηλ. ο προσδιορισμός τους γίνεται ανάλογα με το χαρακτήρα της δραστηριότητας και στην έννοια τους περιλαμβάνεται οτιδήποτε δεν υπάγεται στην έννοια της παραγωγής. Ο κοινοτικός νομοθέτης με τον όρο "υπηρεσίας" εννοεί την άσκηση συγκεκριμένης δραστηριότητας υπέρ άλλου προσώπου. Η άσκηση δηλ. συγκεκριμένης δραστηριότητας να γίνεται προς κάποιον άλλο και να συνιστά "παροχή" προς αυτόν.

Η παροχή αυτή πρέπει να γίνεται με αμοιβή του παρέχοντα. Να αποσκοπεί δηλ. στην απόληψη επιχειρηματικού οφέλους και να εντάσσεται στα πλαίσια της επιχειρηματικής ζωής, αφού στόχος της Συνθήκης δεν είναι η κάλυψη όλων, γενικά των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων, αλλά μόνο εκείνων που έχουν οικονομικό ενδιαφέρον και ανήκουν στη σφαίρα της οικονομικής ζωής. Έτσι οι υπηρεσίες που παρέχονται χωρίς αμοιβή π.χ. από κοινωφελή ή φιλανθρωπικά ιδρύματα ή εκκλησιαστικούς οργανισμούς κ.λ.π. δεν υπάγονται στην παραπάνω έννοια των υπηρεσιών.

(Σε συνεργασία με ένα φιλανθρωπικό
μας ίδρυμα και με ένα κατάστημα
είδη βιβλίων)

6) Το όφελος της κοινής εμπορικής πολιτικής της Ε.Ο.Κ.

Η συνθήκη αναφέρει ότι η δράση της Κοινότητας περιλαμβάνει "την θέσπιση κοινού δασμολογίου και κοινής εμπορικής πολιτικής

έναντι των τρίτων χωρών". Η ρύθμιση αυτής της κοινής εμπορικής πολιτικής της Κοινότητας γίνεται με τα άρθρα 110 έως και 116 της συνθήκης. το άρθρο 110 Συνθ. Ε.Ο.Κ. ορίζει ότι "Τα κράτη-μέλη αποσκοπούν με τη δημιουργία τελωνειακής ενώσεως μεταξύ τους να συμβάλλουν προς το κοινό συμφέρον στην αρμονική ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου, στην προοδευτική κατάργηση των περιορισμών στις διεθνείς συναλλαγές και στον περιορισμό των τελωνειακών φραγμών.

Κατά τη θέσπιση της κοινής εμπορικής πολιτικής λαμβάνεται υπ' όψη η ευμενής επίπτωση που δύναται να έχει αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων των κρατών-μελών η κατάργηση των δασμών μεταξύ τους".

7) Η σύνδεση της σχέσης, ανάμεσα στην Ε.Ο.Κ. και τα μονοπώλια.

Στις συνθήκες του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού δηλ. της συνύφανσης και συνένωσης της δύναμης των μονοπωλίων με τη δύναμη του κράτους διευρύνονται και αναπτύσσονται οι δραστηριότητες και οι λειτουργίες του κράτους, η οικονομική επικράτηση λίγων μονοπωλίων, σαν αποτέλεσμα του καπιταλιστικού ανταγωνισμού, τους δίνει τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν κατευθείαν και άμεσα το μηχανισμό της πολιτικής εξουσίας και ο μηχανισμός της κρατικομονοπωλιακής ρύθμισης συνίσταται στο ότι η μονοπωλιακή τάξη, βασισμένη στην πολιτική εξουσία αξιοποιεί την αντικειμενική τάση της ανόδου του οικονομικού ρόλου του κράτους για την αύξηση της οικονομικής δύναμης και της κυριαρχίας των μονοπωλίων για την εδραίωση και της πολιτικής παντοδυναμίας τους.

8) Τα συμπεράσματα για το μονοπώλιο.

Η κρατικομονοπωλιακή ρύθμιση μέσα στα πλαίσια της ολοκλήρωσης της Ε.Ο.Κ. δεν αφορά μόνο εξειδικευμένες πλευρές των σχέσεων ανάμεσα στις χώρες-μέλη. Δεν περιλαμβάνει μόνο τις σχέσεις της αγοράς ή τον τομέα των εξωτερικών εμπορικών σχέσεων. Αγκαλιάζει όλες τις πλευρές της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτιστικής ζωής, το σύνολο των σχέσεων ανάμεσα στις χώρες-μέλη. Διεισδύει στη σφαίρα της υλικής παραγωγής. Προχωρεί στις εσωτερικές οικονομικές διαδικασίες που αναπτύσσονται σε καθορισμένα πλαίσια, με συγκεκριμένες δεσμεύσεις και αλληλεπιδράσεις της ολοκλήρωσης.

Επηρεάζει τη συναλλαγματική και πιστωτική πολιτική. Υποτάσσει το εθνικό δίκαιο.

Οι αρνητικές συνέπειες για τις μικρές και αδύνατες οικονομικά χώρες-μέλη, από την ένταξη τους στην Ε.Ο.Κ. είναι τεράστιες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΚΕΠΕ
Κέντρο προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών.
- "Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και η Ελλάδα"
Επιστημονικό Συμπόσιο ΚΜΕ, εκδ. "Σύγχρονη Εποχή" 1980.
- Δ. Σάρλη "Οι πολιτικές πλευρές της ένταξης της Ελλάδος στην
Ε.Ο.Κ." 1984.
- Γ. Πανισίδη "Η συμφωνία για την ένταξη στην Ε.Ο.Κ. και η
αγροτική οικονομία μας".
- "Η ένταξή μας στην Ε.Ο.Κ." 1978.
- Γ.Κ. Καρτσώνα "Ελλάς-Ε.Ο.Κ. Διαπιστώσεις-Προβλήματα-Προοπτικές"
1979.
- Περιοδικό Επιλογή
Οικονομική επιθεώρηση 1992.
- Περιοδικό "Κοινωνικές Επιστήμες" Τεύχος 2, 1986.

